გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალი

№ 8

ტფილისი

1923

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალი

შინაარსი:

№ 1.

გალაკტიონ ტაბიძე — ლიტერატურული მანიფესტი. **ირაკლი ტოფაძე** — გალაკტიონი. **ვ. რუხაძე** — ქართველ მუშებს. **ნოე ჩხიკვაძე** — დაუბეჭდავი ლექსი. **იასამანი** — ბედი პოეტის. **გიორგი ქუჩიშვილი** — ანდერძიდან. **ქნარი** — გალაკტიონ ტაბიძეს. **ლ. ძიძიგური** — გალაკტიონ ტაბიძეს. **სანდრო რიმანელი** — ენტუზიაზმი. **ადონისი** — ფანტასმაგორია. **საფო მგელაძე** — პრელიუდები. **ს. ურუშაძე** — უცხო ჩვენებას. **სიმონ წეველი** — მავრი. აგონია. **ხინველი** — სალამო გალაკტიონ ტაბიძე — ალზიორა. **ირაკლი ყანჩელი** — განელებული ლეგენდა. **ია ეკალაძე** — ძლვნად გალაკტიონ ტაბიძეს. **ხომლელი** — გალაკტიონ ტაბიძე. **ი. ვართაგავა** — ვასილ ბარნოვი. **ვლ. წილოსანი** — ექსკურსია მცხეთაში. **ვლ. წილოსანი** — ბიბლიოგრაფია. **შალვა რომანიშვილი** — ბიბლიოგრაფია **რ. ი.** — დადაისტები. მატიანე. ფოსტა.

№ 2.

გალაკტიონ ტაბიძე — იაკობ ნიკოლაძის იუბილეის გამო. **გობრონ აგარელი** — შორეული ფიქრები წვიმაში. **შიო მღვიმელი** — ნატვრა. **ი. მოსაშვილი** ჩემი გზა ვრცელი, ალილო ღამეს, ღამე ჩემს სოფელში მუდამ ერთნაირი. **ბაბილინა** — რაკი უცვლელად ვერ გამიძლია. **ბაბილინა** — მსხვრევა. **ბაბილინა** — ახ, ამცდებოდა უბედურება. **ს. ურუშაძე** — ამეღამ მთვარეს აკლია ... **ს. ურუშაძე** — ბალლადა. **საფო მგელაძე** — პრელუდიები. **ირაკლი ყანჩელი** — როდი ნიაღვარში. **ა ნაქერალელი** — ელეგია. **შალვა ჯანშერიძე** — ო, ანგელოსნო, იყავით დები. ნესტიან ოთახიდან. **შალვა ჯანბერიძე** — ჰედის დღეობა. **ვარლამ დონდუა** — ჰერმან და დოროთე (გეოთედან). **კარა დარვიში** — ვინ ვარ მე. **მიხ. ბოჭორიშვილი** — საუბარი ძაღლთან. **გობრონ აგარელი** — უხილავი საქართველო. **ვ. წილოსანი** — ექსკურსია მცხეთაში (გაგრძელება). **დემნა შენგელაია** — იაკობ ნიკოლაძე. **დემნა შენგელაია** — გალაკტიონ ტაბიძე. **ვახტანგ გარრიკი** — ხელოვნება.

№ 3.

გალაკტიონ ტაბიძე — ეფემერა. **გობრონ აგარელი** — თეთრი რონდელი. სიჩუმის დღეებიდან. სინანული ჩემზე. მკრთალი მელანხოლია. **ბაბილინა** — შენსკენ ვისწრაფი. **ერთაწმინდელი** — პოემიდან „მარაბდა". **სეიფოთა იოსელიანი** — სამშობლოს ხილვით. **ნარკანი** — ჩემს მეასტროს იაკობ ნიკოლაძეს. **ვარლამ დონდუა** — ჰერმან და დოროთე (გოეთედან გაგრძელება). **ნიკოლოზ გერგესელი** — სამრეკლო უდაბნოში (გალაკტიონ ტაბიძის პოეზია). **ნ ელიანი** — ქართული მწერლობისათვის. **ი. ტ.** — სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირი. **დ. ლოლობერიძე** — პოეტი ცახელი. **დ. პავლიაშვილი** — ორი პორტრეტი. მატიანე.

899.962.1(05)
ჟ-16

გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალი

კვირა, 4 თებერვალი 1923 წ.
— ჟურნალი —
გამოდის ყოველკვირეულად.

№ 8

რედაქციის მისამართი:
— ტფილისი —
სასახლის ქუჩა, № 5.

შალვა დადიანი.

შალვა დადიანის სახელი საყვარელია ყოველი ქართველისათვის, ვინაიდან მან, მიუხედავად მძიმე პირობებისა ღირსეულად მოიტანა ბოლომდე დრომდე საზოგადო მოღვაწეობის. არ დარჩენილა დარგი ქართული ყოფის, სადაც არ აემაღლებიოს მას თავისი თავაზიანი ხმა. არ ყოფილა საკითხი გადმოსული საქართველოს წიაღიდან, რომლის განათებაში არ ჩარეოდა მისი კეთილშობილი და გამჭრიახი გონება. მარავალმხრივია მოღვაწეობა მისი — გაწოლილი მესამედი საუკუნის სიგრძეზე. მის შთაგონებას არა ერთი ხელოვნურად მიხაზული გმირი გამოუყვანია ჩვენი ისტორიის უდაბნოებიდან და გამოუკვეთავს მათი სხეული თლილი სიტყვებით. მთელი თავისი ენერგია და მაგარი ძარღვი დაუკავშირა მან ქართული კულტურის ამაღლების მოლოდინს. უფრო ხელშესახები და საგრძნობია მისი მუშაობა ქართული თეატრის კედლებს შორის. აქ გაიმართა მისი ტალანტი. აქ გაიშალა მისი შემოქმედებითი ძალა. აქ დაილვარა ღია იდეების დამტევ გულში დაგუბებული პათოსი და, ვინ არ იცნობს: შალვა დადიანის როგორც რეჟისორს, როგორც, არტისტს, ცოტაა საქართველოს ტერიტორიაზე დარჩენილი პროვინცია, სადაც არ შეენათებიოს შალვა დადიანს, არტისტის, რეჟისორის გამჭრიახ თვალებს. არ დარჩენილა თითქმის არც ერთი ადგილი საქართველოში, სადაც შალვა დადიანის არ მოეწყოს თეატრალურ კულტურის გამაღვივებელი წრე. მის სიყვარულს ქართული თეატრისადმი არა ერთხელ გადაულახავს საქართველოს საზღვარი. ბაქოსა და კავკავში გადახვეწილი ქართველები არიან ღირსეულ არტისტის და რეჟისორის დაუღალავ მუშაობის მჭერმეტყველი მოწმენი. არტისტის მგრძნობიარე გულში მხოლოდ ერთი იყო ამოჭრილი: სიყვარული საქართველოს და მისი რაინდი ხალხის. თეატრი იყო ცხოველი ტრიბუნა, საიდანაც ფოლადის სიმტკიცით ისმოდა უკვდავი სიტყვა ქართული. თეატრი იყო უწმინდესი ადგილი, რომელშიაც სცოცხლობდა საქართველოს უკვდავი სული. ამიტომ იყო, რომ შალვა დადიანი ამ ტრიბუნისაკენ, წმინდა ადგილისაკენ გაეშურა და იქ დასწვა დიდი ზრახვანი და გამწევი ენერგია. ამიტომ იყო ასეთი გატაცებით რომ ეშურებოდა იგი ქართული თეატრის ორგანიზაციისაკენ. ქართველმა მსახიობმა შესაფერისად დააფასა შალვა დადიანის დიდიხნის ლტოლვა და ნიშნად პატივისცემისა მსახიობთა პირველ ყრილობაზე აირჩია იგი სრულიად საქართველოს მსახიობთა კავშირის პირველ თავმჯდომარედ. მაგრამ რაც აღსანიშნავია უმეტესად, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს ქართული მწერლობის განვითარებაში — ეს მისი დრამატიული ნაწარმოებია. შალვა დადიანმა თავისი პიესებით ამოავსო განუზომელი ნაკლი ქართული დრამატურგიის. მან შექმნა მრავალი სახე ქართული სულით და სხეულით ამღერებული და ეს სახეები დღესაც, დღეს კიდევ დიდხანს შეამკობენ ქართულ სცენას. მის მიერ დაწერილი პორტრეტები კიდევ დიდხანს შერჩებიან ქართული სცენის კედლებს. შალვა დადიანი: ბელეტრისტი, რეჟისორი, დრამატურგი. მრავალფეროვანი და მრავალხმოვანი. ასეთ ხაზებში მოდიოდა მისი მოღვაწეობა. და დღესაც დაუღალავად განაგრძობს მას.

საიუბილეო კომიტეტი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლ ა ნ დ ი.

(გალაკტიონ ტაბიძეს)

ხარ მისტერია და მოჩვენება,
პოეზიაში სდგახარ არწივი,
მუდამ სათუთი შენი ხსენება,—
აღმოსავლეთის ელვარე სხივი.

მოსჩანს შორიდან შენი პროფილი,
საქართველოზე დამდნარი სახე,
თმა წაბლისფერი, გადაყოფილი
და ფოთოლივით მზე მოცახცახე.

მიჰყვები ლანდებს აჩქარებული,
გაგიარს მგზავრი მოგაჩერდება,
პოეტის ნახვით გახარებული,
გრძნობით დათვრება და გამტერდება.

სწყურიათ ვნებით გიცნობდეს ყველა,
მორცხვად გიმზერენ ნაზი ქალები—
„გალაკტიონი", ამბობენ ნელა,
„სასაფლაოა მისი თვალები".

ევგენი სიდოშვილი.

16 იანვარი 23 წ.
ტფილისი.

ოცნა მთის ეშხზე.

ზოგჯერ ჩაიცვამს მთაწმინდა/
ქათიბსა უსახელოსა,
თითქოს იცოდეს რაც მინდა,—
მიჯობს ცასა და ხმელოსა...
მაგრამ არ იტყვის, იფარავს,
უთქმელსა, უსახელოსა;
გველს დამამსგავსებს მიმპარავს,
ასპიტსა უსაშველოსა...

ჩიქილის წააკაზინებს,
გული აქვს ნისლით ბურვილი;
სევდის მგვრის, იმედს მიფუჭებს,
რომ დაიმონოს სურვილი.
ტანჯვა სიცოცხლეს აბიწებს,
შფოთავს გონება ურვილი,
სიზმარში ელდა მალვიძებს,
ცხადში სინათლის წყურვილი...
მთამ იცის ხედავს და ფიქრობს,
მგოსანი რისთვის გაოცდა;
რა სტანჯავს, ჰმუნვა რათ იპყრობს,
შუბლი რათ დაუნაოწდა:
ცაზე ვარსკვლავებს დაგვიქრობს,—
მთაზე თუ ხელი აუცდა;
ტევრს უდაბურსა და მინდვრებს
დასწვავს, თუ თვალი გაუწვდა...

სხვა საიდუმლო მე ნუ მყავს,
იტყვის ფარული ნისლითა:
შორსა ვარ, მიწვევს, მენუკავს,
რომ ვიყო ახლოს მისვლითა...
მივალ და ცნობის სანუფქავს
გრძნობა გადასწონს მისხლითა...
გული ხვაშიადს დაუფქავს
თვალთა ნაწვეთი სისხლითა...
ნუ მეტყვი, მთაო — ისა სჯობს,
მაკმავე ვაი-ვალალი!
ლალი და ვერცხლი რიოშობს,
მანდილს იმოწმებს დალალი:
შენს ნალველს მწუხრის სიო შობს,
ჩემთვის მზე არას ალალი!..

1920 წ.

ვ· ტუქსიშვილი.

წვიმა თვალებში.

ცისფერი ღამე არის,
და სიფითრე წმინდა,
ღრუბლებმა გამიარეს:
ჩემ თვალებში წვიმდა.

შორეული საგნები
მაღელვებენ ისევ.
ფიქრები მიაგნებენ
მეწუხებულ ნისლებს.

შენ სახეს გაათენებ
მწუხარების მზერით,
და ლურჯი საათები
გამაფრენენ ზევით.

ალბათ მოვა ნისლიდან
ვარდისფერი მტრედი,—
ალბათ ბაღში მიცდიდა
სიხარული თეთრი.

შენ, მკრთალი, და ლილია
მღინარესთან ჩანდით.
დღეს გული დაღლილია,
და მგონია ლანდი.

დღეს გული დაღლილია,
მე არ ვიცი—რატომ.

მე სხვებთან არ მივლია:
მე მივდივარ მარტო.

ცისფერი ღამე არის,
და სიფითრე წმინდა.
ლანდებმა გამიარეს:
ჩემ თვალებში წვიმდა.

გობრონ აგარელი.

ლეგენდებიდან: სამი მგოსანი.

1. ჰალევი.

ის მეფე იყო, მეფე მგოსანთა, და იმის ჩანგიც კვნესდა ამაზე.
ქაოსის დროში მან ერთად-ერთმა აცნო ნამდვილი სულს სილამაზე.
ბევრი ამხედრდა... გამოეკიდა, დაეწყვენ რიგათ, გაიქცენ ერთად;
მაგრამ ბოლო დროს მუხლი მიიპყრეს და მხოლოდ ის სცნეს მგოსანთა ღმერთად.

. . . .

მგოსანი იყო, გაგიჟებული თავის სამშობლო არე-მარეთი.
მისი ცხოვრება რომანი იყო: იმას უყვარდა აღმოსავლეთი!
„ვერც ესპანია მომაჯადოებს, თუმცა ტყვეთა ვარ, აქ, დასავლეთში,
„მაგრამ ეს გული მარად იქნება იქ ნეტარების აღმოსავლეთში ..
„განა სასმელი პირს დაუტკბება, როცა ჩემს სიონს აკრავს მტრის რკალი,
„და მე კი მის ძეს, მის მეოცნებეს, სჭელი ჯაჭვები, არაბთა ბრჭყალი?
„შემომიფიცავს, მოგძებნო, სიონ! და თუ აღარ გყავს შენ მეფეები
„და იმათ ნაცვლათ კვლავ მოგევლინენ შხამით აღსავსე გველეშაპები —
„მაშინ სამშობლოვ, ვფიცავ რომ ჩემთვის ძვირფასი არის თვით შენი ქვები
„და ალტაცებით მას მოვეხვევი. ამით ხომ მაინც მაშინ დავტკბები?"

. . . .

მთელი გენიით, შემოქმედებით გზა გაუკაფა გონების არხებს
და წყნარ ატლანტის ოკეანეში ჰიმნი უმღერა მის ძლიერ ტალღებს...
ზღვის სიღრმეშია. მიემგზავრება. ასპარეზს უხსნის თვის გრძნობებს ვნებულს
ბსკერებს ჩისცქერის. სურს საიდუმლო, რომ გამოსტაცოს ზღვას აღელვებულს!

. . . .

იერუსალიმის ჭიშკარს მიადგა, ძლივსღა მოასწრო ჯორის მან დაბმა
და როს დაემხო დედამიწაზე, გადაუარა ამ დროს არაბმა...
როცა მგოსანმა ჰპოვა სამშობლო, ცრემლით ალხობდა მის ტურფა არეს.
შავი არაბი მას ცხენით სრესდა და უმზადებდა მუდმივ სამარეს...
გული იჯერა. იკმარა ცრემლი. მოკვდა ჰალევი. გაქრა ვარსკლავი
და საიდუმლოთ იქცა მას შემდეგ გადაკარგული მგოსნის საფლავი.

გერცელ ბააზოვი.

ილიუზია.

ლამპარით ხელში ვეძებ განნიბალს, აზვირთებული იმედით სავსე,
ვეძებ განნიბალს,
ვეძებ განნიბალს,
ოკეანიის ტალღების თავზე.
ოკეანიის ტალღების თავზე — გულ-გახეთქილი გემის აფრებით,
არის სარდალი,
ღმერთებთან ბრძოლით დანაზაფრები.
უზარმაზარი ქარის ზანზარი, ატეხილ მეხის მძაფრი ყიჟინი,
ათრობს კუზიან
ილიუზიას
მარადიული ქიდილის ქინით.
უამრავ ხმებით დანამძიმები. მოჩვენებები: გემი აფრებით,
ფერ განამკრთალი
შავი სარდალი
ღმერთებთან ბრძოლით ღანაზაფრები.
მკერდგალეღილი შავქარტეხილის მკვეთრი ორგია სიგიჟით სავსე,
ბრძოლით დამთვრალი
ელვა-სარდალი
ოკეანიის ტალღების თავზ !..

ა. მადულარია.

18 დეკ. 1922 წ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ს რქალმდან: ღამეებში.

სხეული გადატეხა
საღამოს სიახლოვემ.
სხივებში ვიყავ წელან
და ბინდში ახლა მოველ.

—

დავტოვე გძელი შარა
და მოღვედილი ტანი;
და ბინდში გაიშალა
სული სისხლიან დანით.

—

ო, ზარმა დაიგლოვა,
სამგლოვიარო კართან.
გადაყვა. აღარ მოვა!
— ასე გაშავდა ქარტა.

—

და ავობს ჩუმი ღამე;
და ტირის სული ხარბად:
ო. ასე დავიღალე,
რომ უნდა მზიდოს ქარმა.

—

ასე დამნავსა თვალმა.
სხეული გატყდა ასე.
ღამეა — სულის ტალღა,
ბინდებში ცრემლით სავსე.

ირაკლი ყანჩელი.

გადახრილი ხაზები.

* * *

ზღვის კენჭები, —
მარიამ ლორანსენის და ფრანსის პიკაბიას პორტრე-
ტები მაგიდაზე.
თავორეს ლოცვები და უკარო გარდერობი. —
სიმეტრიის ნატეხები სამკუთხედებში.
ეკლესიაში ძველი მხატვრობის ნიმუშებს ვათვალიერ-
რებ და წმინდანების ელამ გამოხედვაზე ვიღიმები.
(დღიურში ყალბი დღეები შევნიშნე).
სულში ასურბანიპალის სახე შევასვენე და მის ხსნას
ვემუდარები ასურეთის ვნებიან ასულებს.
ძუძუები! ძუძუები და ძუძუები!
დავილუპები ან წვის წუთში, ან მოლოდინში...
წაიღე, რაია. სიზმარეთში ჩემი სიმშვიდე,
საღამო, ქვები, ეს პორტრეტი და ცრუ ფურცლები!

* * *

მშვენიერების მწვერვალზე! —
მისტიურ შუქში ირხევიან მწუხრის სიზმრები.
(წლების ყიალში დავეკარგე მე მოგონებას).
იქ, მხოლოდ იქ ძალგიძს, ადამიანო, ყური უგდო
„ღმერთების ჩურჩულს“, ღედის ლოცვებსაც იქ
შეიყვარებ;
თვით განკიცხვის უუსაშინელესი ტკივილები იქ
დაჰსერავს შენს გრძნობას, მაგრამ არსის სრულ-
ქმნილების ძიებაში იგივე შეამტვრევს ყოფნის საი-
დუმლო კარებს...
ნეტარების იებს იქ დაჰკრებ და სასოწარკვეთილების
ღიმილსაც იქ შეეჩვევი.
იქ გაუგზავნი წარსულს სინანულს, აწმყოს თვალებ-
შიც იქ ჩაათვალთვალებ.
იქ, მხოლოდ იქ ეამბორები ცეცხლის ფრთებზე
მთვლემარე ნერონის ნაწამებ სულს!
მშვენიერების განსახიერებისათვის, მშობელი ერის
ასალორძინებლად დიდმა ხელოვანმა საჭიროდ სცნო
ცეცხლი, —
და მიეცა ცეცხლს რომის ბინძური კვარტალები!
ადამიანო, მე შენ გეძახი მშვენიერების მწვერვალი-
დან, მიეც გრძნობის ცეცხლს შენი სულის დაბალი
ქოხი შენივე სიცოცხლის,
სულ ერთია ნერონის ცეცხლს ვერ გაექცევი!!

კონ. გაჩეჩილაძე.

ჰერმან და დოროთეა*).

(გოეთედან გერმანულით ნათარგმნი).

IV. ევტერპე.

დედა და შვილი.

დინჯად მიუგო მას ვაჟმა: თქვენ ცდებით, დედა, ამაში.
ერთი დღე არ ჰგავს მეორეს. ჭაბუკი მამაკაცდება.
ის ხშირად მყუდროებაში უფრო მწიფდება საქმისთვის,
ვიდრე ამ დაუდგრომელის ველური სოფლის ყაყანში,
რომელსაც ახალგაზრდები დაუღუპია სულ ხშირად.
რაგინდ ჩუმიც არ უნდა ვიყო და ყოფილვიყავ,
ხომ შემინივთდა მე მაინც გული ამ ჩემის მკერდის ქვეშ,
მოძულე ყოვლის სიმტყუვნის და ყოვლის უსამართლობის.
და კარგად მესმის ამ სოფლის ურთიერთ განწყობილება.
შრომამაც გამიფოლადა ჩემი ხელ-ფეხის კუნთები.
ყველა ეს, ვგრძნობ, რომ სწორია: დავიდასტურებ თა-
მამად.
მაგრამ თქვენ მაინც მკიცხავთ მე, ო დედა, სამართლიანად,
რა დამიჭირეთ სიტყვების ნახევრად გამრუდებაში.

---

*) იხ. №№ 2—3—4—5—6—7.

და რა შემატყვეთ ეს ჩემი ნახევრად გათვალთმაქცება.
რადგან, გიტყდები ამაში, მე მამა-ჩემის სახლიდან
არ მიწვევს საფრთხე მომდგარი ან მაღალი რამ განზრახვა
რომ მივეშველო სამშობლოს ანუ თავზარი დავსცე მტრებს
რასაც მე ვლაპარაკობდი, ეს იყო მხოლოდ სიტყვები
ნათქვამი იმად, რომ თქვენთვის მათ დაემალათ მარტოდენ
ჩემი გრძნობები, რომელნიც გულს მიძიძგნიან სიმძაფრით.
და მაშ გამიშვი, ო, დედი! რადგან თუ გულში ვატარებ
ტყუილ წადილებს, მაშ დე, მეც გავფუჭდე ასევ ტყუილად!
რადგანაც ვიცი მე კარგად: ცალად მებრძოლი თავს აგებს,
თუ სწირავს-თავს, და ყველა კი არ ელტვის მიზანს საერთოს.
განაგრძე ოღონდ, ამაზე მიუგო დედამ ჭკვიანმა:
მიამბე სრულად ყოველი, უმთავრესიც და მცირედიც,
რადგანაც მამაკაცები ფიცხი გულის ხართ ბუნებით;
თქვენ ჩაგაფიქრებსთ მხოლოდ-ღა უკანასკნელად განცდილი.
და ფიცხებს დაბრკოლება რამ გზიდან ადვილად გარდაგჩეხსთ,
ხოლო დედაკაცს ნიჭი აქვს, რომ საშუალებას მიაგნოს,
შორი გზით უვლის, რომ მიზანს ეწიოს მოხერხებულად.
მაშ ამა მითხარ ყოველი, რატომ აღძრულხარ გულფიცხად
ისე, ვით არ მინახავხარ აქამდე მე შენ არასდროს;
და სისხლი გიდუღს ძარღვებში, აგერ ცრემლებიც გაწვება
და ლამობს, შენ უნებურად რომ წარმოგასკდეს თვალთაგან.
აქ ბოლმას მისცა თავი და ატირდა ვაჟი კეთილი;
გმინავდა დედის გულმკერდზე მიხუტებული ხმიერად
და თან გულაჩუყებული ამგვარად ლაპარაკობდა;
მართლაც! დღეს მამის სიტყვები მწარედ მხვდებოდა შიგ გულში;
არ მეკუთვნოდა მე ეგი არც დღეს და არც თუ როდისმე;
რადგან ადრევე მიყვარდა მშობელთა პატივისცემა,
არავინ მიჩნდა იმათზე უბრძნეს და უჭკვიანესად.
რომელნიც ბრძნულად წინ მიძღვენ, რა მზრდიდენ ყრმობის ბნელ დროში,
ეს კია, რომ ბევრს ვიტანდი ჩემ მეგობრებისგან თამაშში,
რა ჩემს კეთილს და წრფელ ზრახვებს მიხდიდენ გაიძვერობით;
ხშირად მათ არც კი ვუზღავდი მე ცემა-სროლით სიმუხთლეს,
მაგრამ ისინი კი მუდამ მიმასხარებდენ მამა-ჩემს,
როცა ის კვირა დღეობით საყდრიდან დაბრუნებული
ღირსეულ სიდარბაისლით მოაბიჯებდა შინისკენ:
სცინებდენ ქუდის ლენტისთვის და ჭრელი ხალათისათვის,
რაც ტანზე ეცვა მოხდენით და რაც დღეს გაასაჩუქრეთ!
მაშინ მუშტები მრაზისგან მეკუმშებოდა საშიშრად,
მათ მთელად გაცოფებული ვეკვეთებოდი და ვსცემდი,
თვალარეული სიმძაფრით ვის სად ვურტყამდი, არ ჩანდა.
ისინი ცხვირდასისხლული ბღაოდენ, ძლივს მისხლტებოდენ
გამძვინვარებულს წიხლებში და დაუზოგველ ტყებაში.
მე ვიზრდებოდი ამგვარად ბევრის ამტანი მამისთვის,
რომელიც სხვების მაგივრად სულ მე მათრევდა ავ სიტყვით,
თუ საწყენს რასმე ჰნახავდა ქალაქის საბჭოს სხდომაზე.
მე უნდა მეზღო ამრიგად იმისი ამხანაგების.
ჩხუბი და აყალმაყალი ან ქამანდები ვერაგი.
თქვენც ხშირად შეგცოდებივართ, რადგანაც მე ბევრს ვიტანდი,
რა გულში მქონდა მუდამჟამ უსაზღვროდ პატივსაცემი
კეთილის-ყოფა მშობელთ მხრივ, რომელნიც სულ მას ჰფიქრობენ,
რომ ჩვენთვის რამე შეჰმატონ თავის დოვლათს და ქონებას,
და ბევრს იკლებენ თავისთვის, რომ შვილებს გადაუნახონ.
მაგრამ ახ! მარტო შენახვა, რომ ბოლოს გამოიყენო,
კი ვერ ჰქმნის ბედნიერებას, ბედნიერებას ვერ შეიქმს
სარჩოს სარჩოზე მინა თუ ფარდის ფარდებზე მატება,
რაგინ ეს ფარდნი ერთმანეთს შნოზე ეთანაებოდეს.
რადგანაც მამა ბერდება, და მასთან მისი შვილებიც,
დღეს მოკლებულნი სიხარულს და ხვალისათვის მზრუნველნი.
გადაიხედეთ ქვევითკენ და აბა ერთი მითხარით.
რა შნოზე არ დაფენილა წარმტაცი სავსე ყანები,
აგერ ძირს ზვარი ვენახის, ბარაქიანი ბაღნარი.
ა-იქ საბძლები, თავლები და წყება მდიდარ მამულთა.
ხოლო ეგერ კი თვალით ვსჭვრეტ უკანა ნაწილს სახლისას,
რომლის ფრონტონზეც ფანჯარა გვიჩვენებს მცირეს ჩემს ოთახს;ვიგონებ განვლილ დროებას,როს ბევრი ღამე იქ მთვარის და ბევრი დილა მე იქ მზის ლოდინში დამილევია,
როს რამდენიმე საათი ჯანსაღი ძილის მყოფნიდა:
ახ! მაშინ დამესახება უდაბნოდ, როგორც ოთახი,
ისე ბაღი და ყანები, გორებზე უცხოდ ფენილი.
უშენოდ მიჩანს ყველა ეს: მე არ მყავს გვერდით მეუღლე.
ამაზე ასე მიუგო კეთილმა დედამ მას სიბრძნით:
შვილო, შენ არა უმეტეს შენის დედ-მამის გწადია,
რომ მოიყვანო დღეს თუ ხვალ სძალი შენს კუთვნილ ოთახში
იმად, რომ გექმნეს ამიერ შენ შრომა ყოველდღიური
უმეტეს თავისუფალი, უფრო თავისთვის კუთვნილი.
ჩვენ მუდამ შთაგაგონებდით, დიაღ, თუნდ გაიძულებდით,
რომ ცოლად ამოგერჩია შენ ერთი ვინმე ასული.
მაგრამ ვიცოდი, და ახლაც გული სულ ერთს მეუბნება,
რომ თუ-კი ჟამი ნამდვილი ჯერ არ მოსულა ამისთვის,
და თუ-კი გოგოც საბედო არ მოვლენილა თავის დროს,
აქ არჩევანიც სივრცეში დარჩება მიუწვდომელი.
და ბევრი შიშზეც კიდია, არ შეხვდეს შეუსაფერი
მე უნდა გითხრა, რომ ვფიქრობ, აწ უკვე არჩეული გყავს
შენ, ჩემო შვილო, რადგანაც გული აღარ გაქვს საგულეს
და უფრო გრძნობიერი ხარ, ვიდრე-ღა ჩვეულებრივად.
მაშ გამიმხილე პირდაპირ, რადგან ეს გულმაც ხომ მითხრა:
რომ შენი ამორჩეული ის გოგო არის, ლტოლვილი.
დედავ ძვირფასო, სწორედ თქვით! მიუგო შვილმა აღგზნებით.

დიაღ, ის არის, და თუ მე დღესვე არ წამოვიყვანე
შინ ჩემთან, როგორც მეუღლე, ისიც თავის გზას განა-
გრძობს.
დამეკარგება ხელიდან ალბად რომ სამუდამოდაც
ამ ომის ორომტრიალში, მწუხარე მიმოსრბოლაში.
დედა, ჩემს მდიდარ მამულებს თვალთა წინაშე განფენილს
მაშინ მე უკუნისამდე მივითვლი ჩემთვის სულ ფუჭად
და ფუჭად მოსავლიან წლებს მყოფად დროისას აგრეთვე.
დიაღ, თუნდ სახლი მშობლისა და ბალი შემეძაგება.
ახ! სიყვარულიც დედისა ვერ ანუგეშებს უბედურს,
რადგან ტრფიალი შუა სწყვეტს, ამას ვგრძნობ, ყოველს
სხვა კავშირს,
თუ იგი მტკიცე ძაფებით აბამს საკუთარს თავისას.
და არა ქალი მარტოდენ სტოვებს კერას და დედ-მამას,
არამედ ვაჟიც, რომელმაც არც დედა იცის, არც მამა'
თუ ხედავს, გოგო შორდება, მხოლო-საგანი ტრფიალის.
ამიტომ ნუღარ მაკავებთ, რომ გავეშურო იქითკენ,
საითკენაც დღეს მიმდევნის მე სასოწარკვეთილება,
რადგანაც მამამ წარმოთქვა გადაწყვეტილი სიტყვები,
და მის ოჯახსაც ამიერ ველარ მივიღებ მე ჩემად
მაშინ როდესაც ის არ სცნობს თავისიანად იმ ასულს,
რომელიც ერთად-ერთია, ვისი მოყვანაც მე მინდა.
მაშინ სწრაფლ სიტყვა მიართო კეთილმა დედამ ჭკვიანმა:
ისე ვით კლდენი, ურთერთის დგას ორი შმრი პირისპირ,
უძრავთ და გოროზთ არ უნდათ ერთმანეთს მიუახლოვდენ.
არც ერთი ენას არ დასძრავს რომ ტკბილი სიტყვა წა-
რმოთქვას.
ამიტომ, შვილო, გეტყვი მე: კიდევ მაქვს გულში იმედი,
რომ მამა-შენი იმ ქალზე დაგაქორწინებს შენ მაინც,
თუ იგი, თუნდაც ღარიბი, კარგი არის და ყოჩაღი,
რაგინ ბეჯითად არ ეთქვას ღარიბ სასძლოზე უარი
რადგან ბევრს რასმე წარმოსთქვამს თვის ხასიათის სი-
ფიცხით,
რაიც მაინცა-და-მაინც მას სისრულეში არ მოჰყავს,
და შეიწყნარებს ამრიგად იმასაც, რაც დაგიშალა,
მაგრამ ერთს ითხოვს: კარგ სიტყვას, და უფლებაც აქვს
ითხოვოს,
რადგანაც იგი მამაა! და ისიც ვიცით ჩვენ კარგად,
რომ ეგ იმისი ანჩხლობა, რაც მოდის ნასადილევად,
როდესაც ფიცხად მოუბნობს და სხვის საბუთებს იქვებს,
არაფერს ჰნიშნავს, ღვინოა, მაშინ რომ აღძრავს მის
შორის
ფიცხ მნებელობის მთელ ძალებს, არ ასმენიებს სხვის ნა-
თქვამს,
იგი ისმენს და გრძნობს იმ დროს მარტოოდენ-ღა თავის
თავს.
მაგრამ, რა მოვა საღამო, აქ ერთიერთმანეთზედა
სცვლის მუსაიფი მუსაიფს მის მეგობართ და მის შორის,
იგი, მე ვიცი, მართლაც-და, არის უმეტეს დამტკბარი,
როცა გაუვლის ხარხოში, და ჰგრძნობს იმ უსამართლო-
ბას,
რაიც მას თავის სიჩქარით სხვის მიმართ ჩაუდენია.
წამოდი! ახლავ გავბედოთ და გამოვაწყოთ ეს საქმე;
წარმატება აქვს მხოლოდ მას, რასაც ერთბაშად გაჰბედავ.

ჩვენ უნდა გამოვიყვენოთ აქ მეგობრებიც იმისი,
რომელნიც თავშეყრილები ახლაც კვლავ სხედან იმასთან.
მეტადრე მოგვეშველება ჩვენ ღირსეული მოძღვარი.
ამას ამბობდა სიჩქარით და, რა ქვიდან ზე წამოდგა,
წამოაყენა სკამიდან თავისი შვილიც სასწრაფოდ,
რომელიც მას მორჩილებით უკან ფეხდაფეხ გამოჰყვა.
ორივე ქვევით დაეშვენ დალმერთზე დადუმებული,
დანაფიქრები წინასწარ მნიშვნელოვანი განზრახვით.

ვარლამ დონდუა.

(შემდგომი იქნება)

შალვა დადიანი.

დიადია კოსმოსი თავისი შინაგანი დაუდგრომლობით. მისი მოძრაობა დაუსრულებელი რღვევა-შენების გამომხატველია. ყოველგვარ წინსვლაში უცილოთ არის დასაწყისი საუკეთესო მერმისის—ღთაებრივ ყოფნისა.

მაგრამ... საერთო მდგომარეობა მაინც ქაოტიურია. და შეიძლება იმისთვის არის ასე მომხიბლელი კოსმიურ წვის გენია, რომ არსებობს ჯერ კიდევ დაუძლეველი ქაოსი. უთუოდ ასეა.

და წარმოიდგინეთ ამ განუსაზღვრელ საშინელებაში ინდივიდუმის საბედისწერო არსებობა.

რა საცოდავი მოლეკულაა, რა შესაბრალისია! ატმოსფერა მუდამ მძიმე, მუდამ მოშხამული და მოწანწალე ატომები—ადამიანების სახეებით. სიყვითლე. ახონჩხილობა. თავდახრილობა. კვნესა. ქვითინი. დაუსრულებელი, უსაზღვრო. ასეთ საშინელ ყოფნაში ერთი წუთით მოვეწონებათ, გაგამხნევებთ, ელინური პოზა და მისებური სიტყვის სიმკვეთრე—

„დეე იყოს ცხოვრება ამოცანა, მე უფრო მეტი გამოუცნობი ვარ ცხოვრებისთვის“-რა ამაყი სიტყვებია!

მაგრამ ვის ესმის. ინდივიდუმი მაინც უპიროვნოა. და როგორ გიყვართ, როგორ ეალერსებით, როცა ამ ქაოსში იბადებიან პიოები, რომლებით აშვებულ თავგანწირვით ამაყათ წამოიჭრებიან და უდიდეს მთლიანობისკენ—ჰარმონიისკენ მოგიწოდებენ.

შალვა—აქაა წამებულ სახით მეტყველი. ის ჩვენი ერის ქაოსში ურყევი დადიოდა, მის გვერდით შეიძლება იყვნენ ფიგურები, მაგრამ ესენიც მისთვის პოზიციები იყვნენ.

შალვას მთელი მოძრაობის ტრაღი-კომედია, ერთს დასტრიალებდა—საჭიროა საშინელ ყოფნაში გავსცილდეთ მოუხეშავ ბუნებრივ მასალას—ინდივიდუალობას და გამოვკვეთოთ ჰარმონია—პიროვნება. და ის ამ მიზნით დაეყრდნო ერის სულის იმ სათუთ დარგს, რომელსაც ხელოვნება ეწოდება.

აი არენა, სადაც დაიწყო მისი წამებითი მოღვაწეობა, მაგრამ არის, ერთი მთავარი და ღირს აღსანიშნავი, ეს ის არის, რომ შალვა, მისთვის საბედისწერო რუბიკონზე დაიბადა.

ის მოვიდა ამაყი თავადი ფეოდალიზმის განწირულ ინსტიტუტიდან; მეფის გვარის ყოველ მხრობით შემკული. უთუოდ ცხოვრების ნეტარების მოძრაობა უნდა ყოფილიყო.

განა ხელოვნება მიიღებს ადამიანს, რომელსაც ამძიმებს გარდასულ ეპოქის მიუღებელი სული?

და შალვა უნდა გამიჯნულიყო.

და ასეც მოხდა. მან გაიარა „განწმენდის კარები" ეზიარა დიადი გრძნობებით და ასე სულ სხვაგვარად ნათელ-ღებული, რელიგიოზურ სიწმინდით ეამბორა დიად ტრაპეზს.

აუცილებლად უნდა მოვიგონო მისი პირადი საუბრიდან ერთი ლამაზი შტრიხი, ამ იუმორიული თქმით შალვა თითქოს დასცინოდა თავის დონკიხოტობას, და ამავე თქმაში არის ჩაქსოვილი, თუ მისი შემეცნების პრიზმა როგორ ანაწილებდა, იმეცნებდა ცხოვრების მოვლენებს.

ეს იყო ასე: შალვას მოულოდნელად ჩააბარეს მემკვიდრეობა, დიდი მამული, ქიათურის ზევით ერთ-ერთ სოფელში. შალვა კანონიერი უფლებით მოსილია და მიდის მამულის ჩასაბარებლად. მას მიყვება საქმის მომწესრიგებელი და აღმასრულებელი, მივიდა სადაც ჯერ იყო. შალვა გაკვირვებით იცქირება.

მიდამო უცნობია მისთვის, გულის სიღრმეში ეკითხება თავის თავს — რა მინდა აქ?. დარცხვენილია, გაუმართლდა ეჭვნეულობა, შორით დაინახა ხალხი, ადგილობრივად მცხოვრებნი, როცა დაუახლოვდენ გაისმა საშინელი რისხვითი ხმა ხალხისა „— გამოჩნდეს ვინ არის დადიანი, ვინ გვართმევს ჩვენი ოფლით გაპოხიერებულს მამულს". „მე შევდექი, — განაგრძო შალვამ — ჩემს ხელთ იყო უფლება, იმათ ხელში კიდევ მეტი უფლება, მაგრამ იმ დროს მე შემეძლო ისინი დამემარცხებია; მაგრამ ჩემში ამ დროს არაჩვეულებრივი გაგება წარმოიშვა, მე პირველად დავინახე შეერთებული სახე ხალხის რისხვისა, და აქ შევდექი, მე ვიგრძენი, რომ მათი რისხვა ძლიერი იყო და თან სამართლიანიც, და თუ „არსებული კანონი" მათ ეწინააღმდეგებოდა, ჩემთვის ეს არ იყო მისაღები; მე მერმისში გავიხედე". და შალვა ეცნობა ხალხს, ცხრება მრისხანება, ყველას ეღიმება, ბატონი არ გამოდგა ისეთი, რომ მას კომბლებით გამასპინძლებოდენ. გამოინახა ერთი ენა, შალვა სულით დაუახლოვდა მათ, ხალხმა იცნო შალვა, და გამართლდა: შალვა თავის შეგნებამ „განძარცვა" მან მოიშორა ყველა ის ელემენტები, რომელიც მის დიად სვლას დიად იდეისადმი ხელს შეუშლიდა, და ასე მხოლოდ თვალებმიპყრობილი შორეულ სიმბოლოსკენ, „განძარცულად" მოარული მოვიდა აქამდისო, და ამ სვლაში უთუოდ ის მოიქანცა, და სამართლიანად მოვალე ვართ ნავთ-საყუდელი მივაკუთნოთ.

— —

დიახ, შალვა ქართველი ხალხის მოძრაობისა და მისი სიდუხჭირის ნათელი შედეგია.

რარიგ მომხიბვლელი იქნებოდა, რომ ჩვენ გქონდეს, ბიოგრაფიები ასეთი პიროვნებისა, ბიოგრაფიები არა წელთა აღრიცხვის ხრონოლოგიით, არამედ სულის ტეხილების დეტალების აკინძვით.

შალვას უთუოდ აქვს მისი პირადულ განცდათა მატიანე, ეს მისი მწერლობის დარგია, იგონებ მისი კალმის მუშაობას, და თქვენ წინაშე საკვირველი მრავალფეროვნება იშლება. რამოდენიმე საუკუნე რომ გავიდეს, და შემდეგ ვინმემ მოინდომოს შალვას მონოგრაფიის დაწერა და ამ მონოგრაფიიდან ერთი მთლიანი ხაზის გავლება, მას აუცილებლად გაუძნელდება სწორი დასკვნის გამოყვანა, თუ სავსებით არ ექნება შეგნებული ის ხანა, რომელშიაც ცხოვრობდა შალვა.

ეს იმისათვის, რომ შალვა, ცალკე აღებული, რომელიმე დარგში არ არის მთლიანი, ის ყველგან ნაწყვეტია, ყველგან ესკიზია,

ჩვენ ვიცნობთ ევროპის დრამატურგებს: იბსენს, გაუპტმანს, მეტერლინკს და სხვა მრავალს, მათი ცალ-ცალკე გახსენება თვალწინ გვიყენებს მთლიან ფიგურას, მთლიან მსოფლმხედველობით ჩამოქნილ პიროვნებისას, ამ მეთოდით მივდივართ შალვასთან, და ის აქ ლამაზი ესკიზია, იყო შესაძლებლობა მის პოტენციაში ეს ესკიზი მთლიან სურათად ქცეულიყო, მაგრამ ამ დროს შალვას წინ გაიქროლა ახალმა მოვლენამ, და ის იწყებს ახალ კონტურებს რომანისას, და აქაც ლამაზი მთლიანობა, მაგრამ ისევ ესკიზი სულ სხვა გვარი, მას სურს შექმნას მთლიანი, მაგრამ ცხოველი გრძნობა, ითხოვს ლამაზ გაელვებით შტრიხები აამეტყველოს და აქ იწერება მის მიერ: ნოველები, მინიატურები. საზღვარი მთლიანობისთვის მაინც არ არის, მას არ აძლევენ ნებას მხატრულ სახეთა ამეტყველებაში გაშალოს პოტენ-

ცია, საჭირო შეიქნა მოაზროვნის როლის შესრულება, მისგან მოითხოვეს მეცნიერული ტონით კრიტიკული წერილები, პუბლიცისტური, და ასე საშინელი სინამდვილე უფრო სასტიკ პროზისკენ მიაქანებს მას. აი: ჟურნალისტი, მომხსენებელი, გეგმები, ორგანიზატორი, მსახიობი, რეჟისორი, მოგზაური დასების მეთაური და ასე საერთო ქაოსი, სადაც შესაბრალისი თავბრუ დახვევით ისმის კვნესა ქართულ ინტელიგენტისა. ვინ გაიგონებს!? იტანჯე. და იტანჯებოდა შალვა.

ჩვენში არის დილეტანტური თქმა—რისთვის არა გვაქვს რომანი? რამდენი საცოდავი ახსნები მიიღო ამ კითხვამ.

მე ვიტყვი: განა შალვას ცხოვრების მარტიროლოგია უდიდესი მასალა არაა, რამოდენიმე ნაწილად დაყოფილ დაუწერელ რომანისა: და ასეთი კიდევ რამდენია ჩვენს ცხოვრებაში.

მაგრამ ჩვენი მწერლობის დღევანდელი „ტიტანები“ მხოლოდ დაწანწალებენ ობიექტების ირგვლივ. დიახ, ჩვენ კიდევ არ ვიცით რაა დოსტოევსკისებური ტანჯვით წერა, ჩვენ ვიცით ისტორია მრავალთა ტანჯვისა, მაგრამ თვით ჩვენ არ ძალგვიძს ტანჯვა. ვინც არიან ობიექტი ტანჯვის, და გამომხატველი ჩვენი ცხოვრების მთრთოლვარე ნაწილების ისინი იქსაქსებიან და მხოლოდ შეუერთებელ ნაკუწებათ გვევლინებიან. და აქ არის შალვას პიროვნების ტრაგედია, და ამავე დროს მისი დიდი ღირებულებაც. თუ არ ვცდები, მგონი, ბელინსკიმ თქვა ბაკუნინზე, მის სულში არის მდებარე მარადიული მოძრავი დასაწყისიო. ეს სიტყვები დაჟინებით მაგონდება, როცა შალვას ვიმეცნებ.

შალვაში მე ვხედავ ამ მარადიულ მოძრაობის დასაწყისის ელემენტს.

მისი ბუნება დაუდგრომელია. მე მგონია, ამ შემთხვევაში ჰეინეს და მისი შედარება არ იქნება უაზრო. ჰეინე უკანასკნელ ტრაგიკულ წუთებშიც ქაბუკური პათოსებით იყო სავსე. მასშე მოხუცებულობა ვერ აქრობდა შემოქმედის ნების-ყოფის სიახალგაზრდავეს.

შალვასთვის იუბილე, იმდენათაც არის სამართლიანი, რამდენათაც ის ამ დღესასწაულის შემდეგ მრავალ პერსპექტივების ხორც-შესხმას ფიქრობს, და სწორედ ეს მარადიულ მოძრაობის დასაწყისი მასში მუდამ ჩაუქრობელი იქნება.

შალვას არ შეუძლია ერთ წუთსაც შემოქმედების გარეშე იცოცხლოს, მაგრამ მომავალში ის თავის მუშაობიდან განდევნის ისეთს ელემენტებს, რომელიც ასე უშლიდა ხელს მის გაქანებას. შალვა მომავალში უთუოდ, ოდნავად დასვენებული ნერვებით, გადაათვალიერებს განვლილ დროთა ჰორიზონტს, და იქ მრავალ მშვენიერ სურათებს დაინახავს, რომელიც მოითხოვს ღთიურ ხელშეხებას და ამ წარსულთა დღეთა მშვენებათ შეუერთდება მომავლის სიმბოლოები და ასე, აწმყოში მდგომი შალვა სინტეზის სახე იქნება, და 30 წლის კრისტალზე კიდევ ახალი ზედნაშენები დაიწყება და მით მისი პიროვნება მარადიულ ძეგლად აღიმართება ერის განახლებულ სულის ლაბირინტში. ამის თავდებია 30 წელი, და მომავალიც დიად წარსულს ურყევ ბაზად გაიხდის.

ნ. გერგესელი.

გალაკტიონ ტაბიძე.

ძნელია პოეტის პიროვნებაზე ლაპარაკი. ძნელია მისი სულის პასუხის ამოკითხვა. ხშირად მისი გზა—გოლგოთას გზაა და წამება მისი როგორც ხელოვანის მუდამ ტრაგიულია.

ამისთანა სახეების გამოცნობა ისევე გვიძნელდება, როგორც თვით ჩვენების საიდუმლოება.

აქ საჭიროა დიდი პოეტური აპერცეპცია. უნდა იყო თვით პოეტი განცდით და ტემპერამენტით, რომ სთქვა ის რაც გრიგალივით დაგროვილა პოეტის სულში.

პოეტის სახე ყოველთვის პლასტიურია. მისი შინაგანი ხმაური—ზვიადი და ჰარმონიული.

ხელოვნება—მარადიულია და ხელშეუხებელი სიწმინდე, მქვარტლიანი სული ხელოვნების საიდუმლოებას და დიადობას ვერ ჩასწვდება. მხოლოდ მაღალ ბუნების ადამიანს შეუძლიან იყოს ხელოვანი.

საქართველოში არის ერთი პოეტი, რომელიც განსაკუთრებულ ტოგით სდგას. დიდი ხელოვანია იგი. იშვა ახალი სულის კვეთებით მოვიდა ახალი შემეცნებით და ახალი ესტეტიკით.

ეს არის—გალაკტიონ ტაბიძე.

ნიკოლოზ ბარათაშვილის შემდეგ, ეს უდიდესი პოეტი—ფილოსოფოსი, რომლის ტანჯვა და პესიმისტური მსოფლ-მხედველობა თანაბარი იყო ჰამლეტის ტრაგიულის—გალაკტიონ ტაბიძე ქართულ ლიტერატურაში განცალკევებულ მნიშვნელოვან ადგილს იჭერს.

გალაკტიონ ტაბიძე ქართულ პოეზიის ლამაზი რაინდია. ის მოდის ლაჟვარდი ოცნებით და „არწივის ფრთებით“. მისი პოეზია არის

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„ვარდთა ნელი სურნელი“.
„აფეთქებული და მოცახცახე“
ის იწვის როგორც წმინდა სანთელი! და მის ფიქრთა, ზღვათა იდუმალებაში იმალებიან:
„იაგუნდი, ლალები“.

იშვიათია პოეტს ჰქონდეს ისეთი შინაგანი განათება და ხმაური—როგორც ეს გალაკტიონ ტაბიძეს. პოეტის სული ამეტყველებულია მუსიკალური აკომპანიმენტით. და თითო მისი კალმის მოსმა ქაღალდზე—არის კლავატურაზე კლავიშების ერთი მეორის ამოძახილი.

გალაკტიონ ტაბიძეს ლექსის რიტმი—მუსიკალურ ჯადოსნობით არის გამართული. პოეტმა იცის მუსიკალური პათოსი და ის ხმარობს იმისთანა სიტყვათა კომბინაციებს, რომელნიც ლექსს ჰქმნიან—მუსიკალურ კასკადით.

გალაკტიონ ტაბიძის ლექსის რიტმში არის მინორი და სიტყვების ფიგურაცია.

ლექსის მთავარი ფუძე—მუსიკალური რიტმია. სიმეტრია და პროპორციაც ამით უნდა გაიშინჯოს. თანამედროვე ხელოვნების ახასიათებს: ლაკონიზმი ნერვიული ხანა ვერ ითმენს სიტყვის გაგრძელებას. მას უყვარს სიტყვის მოკვეთა. სწრაფი, ალეგორიული თქმა.

ასეთია გალაკტიონ ტაბიძის ლექსიც.

მაგრამ მეორე უარყოფითი მხარეც აქვს თანამედროვე ხელოვნებას. ეს არის დეკადანსი, რომელიც სწრაფი სვლით უფსკრულისაკენ მიდის. გემოვნების და ფანტაზიის დაქუცმაცება, გრძნობა და გონების გახრწნა. კოშმარული ვნება და განცდანი.

გალაკტიონ ტაბიძე ამაზე შორსა სდგას.

ის ესტეტია, ლამაზი შემეცნების პოეტი. ფაქიზი და უნაზესი სულის მატარებელი.

დანტეს და პეტრარკას ცის ქვეშ იზრდებიან ასეთი პოეტები.

ისინი ესალმებიან ნესტანდარეჯანს და ბეატრიჩეს „პირველი ტრფობის ინტერვალებით.“

შეუძლებელია საერთოდ გადმოვცეთ პოეტის ის ფიქრნი და ზრახვანი, რასაც ის ფიქრობდა და განიცდიდა, როდესაც კალამი მაგიური ძალით მეტყველობდა.

გალაკტიონ ტაბიძის ფიქრი—ეს „ოცნებათა კრებაა“: მთა თეთრი, გერალდიური რაში... ფარჩა და ალმასები, ყინვის თასები, ნაქარგი კოშკები, გრაალის კოშკები, ლიდიის სამრეკლო, გამოუცნობი ქიმერები, ნისლის ნამქერი—მზით ნაფერი,—მთელი ეს ფანტასმაგორია გრადაციის სახით უცნაურად იშლება პოეტის ფანტაზიაში და. ერთი მოგონება მისდევს მეორე მოგონებას „როგორც ანათემა“.

გალაკტიონ ტაბიძის ლექსები ნაზ ფიქრებით არის მოქსოვილი. ხასხასა გაზაფხულის ყვავილებით მოქარგული. მისი „ლურჯა ცხენები“ ვირტუოზიული ტეხნიკით და მქშინავი ცეცხლის სტრიქონებით არის დაწერილი—და თითქოს გაგონდება ბარათაშვილის მერანი—თავისი გამკვეთი სტიქიურობით. და დღესაც მიქრიან ეს „ლურჯა ცხენები“ როგორც „ნისლის ნამქერი“.

პოეტის „შემოდგომის ფრაგმენტი“ არის იმ ბუნების რეკვიემი, რომელიც ეთხოვება დროებით ზაფხულის სილამაზეს და თეთრ თოვლის ნამქერში იმალება.

და დიდებულია მისი „უმანკო ჩასახების მამათა სავანე“ თავისი რიტმიული სიცხარით:

„ამ მაისს, ამ ივნისს, ამ ივლისს
გადირეკს ნოემბრის ბალები.
მხურვალე ვნებები გამივლის,
სასახლის ჩაქრება ჭაღები“.

აქ არის მოცემული პოეტის დიადი პოტენცია და ასხმულია ლამაზი რითმით.

„მერი“—დილის ცისკრის ზარების რეკვას მოგაგონებს და იგი არის ნამდვილი ლეიტ-მოტივი პოეტის შემოქმედების.

გალაკტიონ ტაბიძე მჭიდროთ არის დაკავშირებული თავის სამშობლოსთან და მისთვის გასაგებია ქართული ეროვნული კულტურა.

იგი ეზიარა ევროპის კულტურას. სულით და მისწრაფებით დასავლეთისკენაა, მაგრამ ტემპერამენტით აღმოსავლეთის შვილია და ამიტომ უყვარს პოეტს ასე ტფილისი:

„სიონი ჩემი ნათელს დამათოვს
მტკვარიც დაანთებს ნათელ ხარებას.
ათოვს ხიდეებს, ათოვს მადათოვს,
ათოვს ზმანებებს და მწუხარებას“.

პოეტს არ შორდება, „ღვთისმშობლის ცქერა, სავსე ქართული პატიოსნობით“ და მთა არსენალი, მთა სავანე, აღიმართებიან მის წინაშე „ვით ჟირაფები“.

გალაკტიონ ტაბიძე ხშირად იგონებს „დაწყევლილ ყრმას“ ნ. ბარათაშვილს და მოხუცის აკაკის ლანდს.

გალაკტიონ ტაბიძეს უყვარს ტფილისი, მაგრამ ტფილისი მისთვის ყოფილა ხშირად: „გილიოტინა და ეშაფოტი!“ ამ სიტყვებში მარხია პოეტის მთელი ტრაგედია და ტრაგიული სიმძაფრით არის დაწერილი ეს დიდებული სტრიქონები:

„ნერონის ცეცხლზე იფიქრო კაცმა,

მადონნას გწვავდეს მზე უვედრები,
და განიცადო ასეთი ჯვარცმა:
უბედურება, რღვევა, ცხედრები!“

ამ სიტყვებით გალაკტიონ ტაბიძის ფიგურა სდგება ჩვენ წინ, როგორც დიადი ტრაგიული პიროვნება, მოსილი შავი სევდით, რომლის სულის კვეთება მსოფლიურია და სავსეა კოსმიური წვით.

მართალია, გალაკტიონ ტაბიძის პოეზია—მაღალი ლირიზმია, მაგრამ ეს ლირიზმი დათალხულია ნაზი სევდით, ჰარმონიულად ამეტყველებული.

გალაქტიონ ტაბიძე ღირსეული შვილია იმ ქვეყნის, რომელმაც წარმოშობა—გენიალური რუსთაველი.

ვახტანგ გარრიკი.

მუნე-სიულლი.

(მსახიობის პორტრეტი).

მე მუნე-სიულლი სცენაზე არ მინახავს.
მე მას ვიცნობ ფოტოგრაფიულ სურათებით.
და ინტუიტიურ განჭვრეტით.

თქვენ არჩევთ დიდებულ მწერლის ნაწარმოებებს, და თქვენ წინ ძევს წავნი. წიგნში მარხია მწერლის საიდუმლოება. შემოქმედება. სული. გრძნობა. ნიჭი.

სულ სხვაა მსახიობი.

მსახიობი დიდებულია მხოლოდ აწმყოში, ის ძლიერია მაშინ, როდესაც განათებულ რამპის წინა სდგას. მოშორდება რამპას მსახიობი—ჰქრება მისი შემოქმედებაც.

საკვირველებას წარმოადგენს მხოლოდ ერთი მუნე-სიულლი.

მუნე-სიულლი პორტრეტებში!

აი საიდან ვიცნობ მე მუნე-სიულლის.

მუნე-სიულლის პორტრეტები—ცოცხალ ადამიანის სახესავით ლაპარაკობენ.

უსულო სურათებს გააქვთ ღაღადი!

მხოლოდ მუნე-სიულლის შეეძლო თავისი დიადი შემოქმედების გადმოცემა მშრალ ფოტოგრაფიაზე.

მისი პლასტიური ჟესტები, ელასტიურად მოხაზული კონტურები—რომელიც ჩამოქანდაკებული იყო სარკეების წინ, შეუცვლელად გადმოვიდნენ—ფოტოტიპებზე.

მუნე-სიულლი ნამდვილი არტისტი-არისტოკრატი იყო, ამ სიტყვის უკეთილშობილესი მნიშვნელობით.

არა მარტო არტისტი და არისტოკრატი (ეს ორი ურთიერთისგან განუყრელი)—არამედ დიდებული ესტეტიც.

და ამაში იყო მუნე-სიულლის დიადობა

ცხოვრებაშიაც არტისტი იყო მუნე-სიულლი.
ის ყავას სვამდა—როგორც ესტეტი.
მას ფინჯანი ეჭირა ხელში—როგორც არტისტს.
ის სავარძელში ისე იჯდა—როგორც ზევსი.
ლაპარაკობდა—როგორც ჰეფესტი.
და მოძრაობდა—როგორც ჰიპერიონი.

მხოლოდ მუნე-სიულლიმ იცოდა სახის ნაკვთების ათამაშება. სიმეტრია და პროპორცია ერთი მეორეს ამთავრებდნენ.

მუნე—სიულლი ხელთათმანებს გაიხდიდა ისე, როგორც—არავინ.

ქუდს მოიხდიდა და თავისი ელასტიური რევერანსით გაგაკვირვებდათ.

ფეხს გადასდგამდა და თავისი პლასტიკით გაგაოცებდათ.

იძახდნენ: მუნე-სიულლი ცხოვრებაშიაც არაბუნებრივიაო!

ზოგს სცენაზედაც არ მოსწონდა მუნე-სიულლი. და ეს იმიტომ რომ მუნე-სიულლის ხელოვნება დიდებული იყო. —ოლიმპის ღმერთების სიმაღლის სწორი—და, რასაკვირველია, დიადი მხატვარი დარჩა ბევრისთვის გაუგებარი.

ლებარჟი გვიამბობს:

მუნე-სიულლი მივიდა ერთხელ დუსესთან ყელსახვევის სასყიდლათ, ესტეტმა ამოირჩია საუცხოვო ყელსახვევი:

— ფასი?

— ოთხმოცი ფრანკი, monsieur!

— ოთხმოცი ფრანკი! ყელსახვევში?!

და მუნე-სიულლი გამოვარდა მაღაზიიდან—როგორც ოიდიპოსი.

მუნე სიულლი ხშირად დაიარებოდა კაფეში. განმარტოებით იჯდა—როგორც ჰამლეტი.

მას ეძინა დღისით—ღამით კი ღვიძილობდა და გართული იყო წიგნებში, ხელოვნების სფეროში.

ისე არავინ იწვებოდა ხელოვნების ღვთიური წვით—როგორც მუნე-სიულლი.

მუნე-სიულლი სცენაზედაც და ცხოვრებაშიაც ტრაგიკი იყო.

მისი ცხოვრება მოეწყო ტრაგიულად.

„მას ყავდა ორი შვილი, რომელთაც აღმერთებდა... ორივე დაეხოცა ერთ დღეს... იგი გამოკეთდა რა მძიმე ავათმყოფობის შემდეგ, გამოვიდა ოიდიპოს მეფის როლში.

და როდესაც ოიდიპოს ეძებს დაკარგულ შვილებს, და ამბობს ხელებ-გაწვდილი: „O. mes enfants, où êteszvous, venes ici, venes touches mes

mains..“ მუნე-სიულლიმ თავი ველარ შეიკავა და აქვითინდა.

მთელი თეატრი ადგა ფეხზე, როგორც ერთი ადამიანი და იქუხა ტაშმა!...“

მუნე-სიულლის შუბლს მუდამ დიდების შარავანდედი ეფინა.

და ამ ადამიანში იყო რაღაცა ტრაგიული.

მას არ უყვარდა თანამედროვე ლიტერატურის დეკადანსი.

და გაგიჟებით, ჭაბუკური გატაცებით ეწაფებოდა კლასსიციზმს, ანტიურ სილამაზეს.

ეს იმიტომ რომ მისი სცენიური შემოქმედებაც კლასსიკური იყოს. ღირსი ანტიური სილამაზის, დიადობის.

მუნე სიულლის თამაში—დიდებული რიტუალი იყო, ზიარება ხელოვნების კათარზისის.

ის ოცნებობდა ორანჟზე, ძველ რომაელთა ამფიტეატრზე...

და გაემგზავრა იქითკენ.

„მუნე-სიულლიმ ითამაშა ედიპე დიონისის თეატრში ატტიკის ცის ქვეშ და შეაშფოთა მეფური კვნესით მშვიდი ჰაერი ელლადისა.“

და გასინჯეთ ეს სურათიც:

„სცენა...

გარს აბოლებულნი სამსხვერპლონი...

წყვდიადი...

ბრბო მუხლებზე დაცემული... კიბის საფეხურებზე...

ტროპიულ მცენარეებით ხელში...

სდვას მუნე-სიულლი მეფური პოზით, ღმერთ-მიმსგავსებული და გაისმის მისი ხმა, ვითარცა ხმა საეკლესიო ორღანისა...“

და ამ ძეგლ-ქანდაკების შექმნა მხოლოდ მუნე-სიულლის შეეძლო.

მაგიური ძალით ამეტყველებდა თავის ხმის აპარატს ედიპეს როლში და თვითეული მისი სულის ამოკვნესა იყო საზარელი ამოხვრა კადმოსის სისხლით მორწყული ველებისა. თვალებ გამოთხრილი, გასისხლიანებული პირისახით მუნე-სიულლის ედიპეთავზარსა სცემდა მაყურებელს.

მაგრამ რა იყო მისი ჰამლეტი?

ეს იყო სტრადივარიუსის მელოდიური ვიოლინოს კაეშნიანი კვნესა. ნაზი ობობას ქსელის გაბმა და მხურვალე ლოცვა დაღლილ, ჟუჟანკო სულის.

ბელგიაში სცხოვრობდა ვინმე მხატვარი.

მას უბედურება შეემთხვა. ცოლი შემოაკვდა.

ბრიუსელის სასამართლომ მიუსაჯა:

სამუდამო საპყრობილე, ცოცხლად დამარხვა.

რამდენიმე ხნის შემდეგ ბელგიელ მხატვრის საპყრობილეში ნახეს სურათი: ახალგაზდა ყმაწვილი, შავებში დაძაძული, სევდიანი სახით.

— ვინ არის ეს? ჰკითხეს მხატვარს.

— ეს არის მუნე-სიულლი ჰამლეტის როლში!

— თქვენ, ნათესავი ხომ არა ხართ დიდებული მსახიობის?

— არა! მაგრამ მუნე-სიულლი ჩემი ერთად-ერთი ნუგეში არის. მთელი ჩემი ცხოვრება სიმწარეში გავატარე, ერთად ერთი ტკბილი წუთები ჩემ ცხოვრებაში, რომელიც იყო —ეს იყო ის წუთები, როდესაც მე მუნე-სიულლის სცენაზე ვხედავდი.

და მხატვარმა მთელი თავისი სიცოცხლე საპყრობილეში მოანდომა მას, რომ დაეხატნა მუნე-სიულლი ჰამლეტი!

მხატვარმა ბოლოს მიაღწია თავის მიზანს. მან შეჰქმნა დიდებული ნაწარმოები: „მუნე-სიულლი-ჰამლეტის როლში“.

მუნე-სიულლის სიყვარული და ხსოვნა საფლავშიაც მიჰქონდათ.

მუნე-სიულლის სახლი ნამდვილ პანთეონს მოგაგონებდათ. მის ოთახებში იპოვიდით ყველა უძვირფასეს ხელოვნების ნივთებს.

სცენაზე მის საპირფარეშო საშუალო საუკუნოების მუზეუმი იყო. იქ ეწყო პერიკლეს და აქილესის ჯავშნიანი ტანისამოსი, დაშნები საფარიკაოდ, ხმალები და ხანჯლები, ჰამლეტის მედალიონი და მავრის ბეჭდები-სამაჯურები.

მუნე-სიულლის სული ისევე დიადი და მაღალი იყო, როგორც თვით დიდებული ბუნების ჰარმონია.

— ის მუდამ მაღალ აზრებზე ლაპარაკობდა.

მას სძაგდა პარიზის ის მხარე, სადაც მუდამ მღელვარებაა და ჟრიამული.

ცხოვრობდა მყუდრო ადგილს, განმარტოებით. იმის აივნიდან ივით ხელის გულზე მოსჩანდა მთელი ქალაქი. პარიზის პანორამა.

და ესეც იმიტომ, რომ შორიდან განჭვრეტით თავისი ესტეტიური გემოვნება დაეკმაყოფილებინა.

მას არავინ ეძახდა სახელს „მსახიობ მუნე-სიულლის“.

და ყველამ კი პარიზში იცოდა, ვინ იყო „მუნე-სიულლი“.

მუნე-სიულლი რომ პარიზის ქუჩებზე გაივლიდა: გამვლელი ნაცნობს შეეკითხებოდა,

— იცით ვინ არის ეს?

— არა.

— ეს არის „მუნე-სიულლი“!
იტყოდა ფრანგი მაღალ პათოსით.
როდესაც დიდებული ტრაგიკოსი გარდაიცვალა.
ფრანგებმა თქვეს: საფრანგეთის უკანასკნელი მეფე გარდაიცვალაო!
თვით კუბოშიც დიდებულ პოზით იწვაო! ამბობდენ მნახველნი.
მუნე-სიულლის პოზები გამოთვლილი იყო იდეალურ გეომეტრიის ხაზებით.
დიდებული ვირტუოზი იყო და ეს ვირტუოზობა ჩნდა მის ფოტოგრაფიულ სურათებზედაც.
მუნე-სიულლიმ კარგად იცოდა, თუ რა იყო მსახიობობა და თავისი არტისტიული ნიჭი უმაღლეს განვითარების ზენიტამდის მიიყვანა.
ყოველი მისი მიხვრა-მოხვრა მეტყველობდა უდიდეს კეთილშობილებას, სილამაზეს და სიმშვენიერეს.
სილამაზის პრინციპებისთვის ის ყოველგვარ კომპრომისებზე მიდიოდა.
მუნე-სიულლიმ სცენაზე შექმნა კულტი სილამაზის.
დაე არ იყოს ბუნებრივი, მაგრამ იყოს ლამაზი და მშვენიერი.
მუნე-სიულლი სცენაზე ისე არ ლაპარაკობდა, როგორც ცხოვრებაში ლაპარაკობენ, მაგრამ ის ლაპარაკობდა ისე, როგორც უნდა ლაპარაკი სცნაზე.
სცენას თავისი კანონები აქვს.
ტყუილად ფიქრობენ ისინი, ვინც ლაპარაკობს, რომ სცენაზედაც ისე უნდა ლაპარაკი, როგორც ცხოვრებაში.
სცადეთ: სცენაზედ დაილაპარაკეთ ისე, როგორც ცხოვრებაში ლაპარაკობთ და მაშინვე დაინახავთ, რომ სცენაზე ბუნებრივობა სულ სხვა ყოფილა.
ხელოვნებაში ბუნებრივობა — ეს თვით ხელოვნებაა და რამდენადაც იგი მხატვრულ ფარგლებში იქნება ჩამოყალიბებული — მით უფრო ბუნებრივი იქნება.
აქედან შემდეგი აქსიომა გამომყავს:
რაც ლამაზია — ის მოსაწონია და რაც მოსაწონია — ის მისაღებია.
სწორედ მუნე-სიულლის შემოქმედება იყო მხოლოდ სილამაზე, და ამ მხრივ ვერც ერთი ხელოვანი სცენაზე მის ოლიმპიურ სილამაზემდის ვერ ასულა.
მომავალმა ახალმა მსახიობმა უნდა მიიღოს მუნე-სიულლის სცენიური ესტეტიური პრინციპები.
ძველი ელლადის თეატრის ემოციონალური, ბუნებრივი პათეთიური მღელვარება უნდა გადმოვიდეს ახალ თეატრში. ანტიური თეატრის პრინციპები უნდა ისევ დაეუფლოს თანამედროვე ცივ სცენას.
მსოფლიო სცენას დღემდის მხოლოდ ერთი უდიდესი ტრაგიკოსი ჰყავდა.
და ეს ერთი იყო:
მუნე-სიულლი.

ვახტანგ გარრიკი.

ქართული ლხინი.

საინტერესო თემაა... მე არ ვიცი, მაგრამ, ვგონებ, მზის ქვეშ არ მოიპოვება მეორე ქვეყანა, სადაც იმოდენა მხატვრული სილამაზე, იმოდენა ექსტაზი და მასთან უშუალობა, უბრალოება იყოს ჩაქსოვილი ლხინში ისე, როგორც ეს საქართველოშია. მხოლოდ ელადამ იცოდა მსგავსი რამ, რაც ჰომიროსის მხატვრულმა პირმა გვამცნო და რის განსახიერებას ჩვენ მხიარულების ღვთაების ბახუსის კულტში ვხედავთ, მაგრამ ეს უკანასკნელი საკრალურ ხასიათს ატარებდა და მასში რელიგიური პათოსი მეტი იყო, ვიდრე ამ ქვეყნიური დატკბობა. შესაძლებელია თვით ბახუსის კულტიც, როგორც ბევრი რამ ელადაში, ნასესხები იყო აღმოსავლეთიდან; ძველი აღმოსავლეთის კულტურის დირიჟორული კვერთხი კი ერთ დროს ჩვენს ტომებს ეპყრათ ხელთ და ამიტომ საფიქრებელია, რომ ჩვენ ვართ პიონერები მოხსენებულ კულტისა, მაგრამ ამჟამად ჩვენ ამის განხილვაში არ შევდივართ.

რასაკვირველია, ქართულ ლხინში ჩვენ საინტერესოდ მიგვაჩნია არა ყანწების ტრიალი, (თუმცა ამაშიდაც არის ერთგვარი თავისებურობა) არა წრეს გადასული ზარხოში, არამედ ის მხარე, რომელიც, თუ დიდს არა, მცირეოდენ მასალას მაინც წარმოადგენს ჩვენი ერის რაობის შეცნობისათვის. მასში ცნაურდება ჩვენი ღია ბუნება, გადაშლილი ისე, როგორც ჩვენი მცხუნვარე მზე. ჩვენი ლხინი თავიდან ბოლომდე საზეიმო ცერემონიალია, რაც ასე ეგუება ჩვენს სამხრეთულ, უკეთ რომ ვსთქვათ, აზიურ ბუნებას.

თამადა სწორედ ამ ცერემონიალ ხასიათის გამომხატველია და მისი არსებობის გამართლებაც ამაშია. ის ისე, როგორც მოძღვარი მლოცველთა შორის, ქმნის საზეიმო განწყობილებას და საყოველთაოდ ამზეურებს მას. ამაში არის ერთგვარი, თუ გნებავსთ, თეატრალობაც. ამ თეატრალურ განწყობილებას აგვირგვინებს კახური „მრავალ ჟამიერი“, ჰაერში რომ თაფლივით იწელება და ზეიმისებური, ცისკენ მიმსრბოლი „ცედური“.

ქართული ლხინი ღირსია ყურადღების სხვა მხრივადაც: ეს ცოცხალი ნაშთია პირვანდელ სინკრეტიზმისა. სწორედ ისე, როგორც ხელოვნებათა სინკრეტიულ ხანაში, აქ ერთპანეთზეა გადაჯაჭვული მუსიკა, ბალეტი და სიმღერა.

ის ნატეხია იმ დროისა, როდესაც მხატვრული შემოქმედება კოლექტიური ძალ-ღონით ხდებოდა. იქნებ, სინკრეტიულ გუნდის მოძახილი, რომელიც, როგორც დირიჟორი ტონს აძლევდა გუნდს, ჩვენი თამადის შორეულ წინაპარს წარმოადგენს...

სამწუხაროდ ჩვენს ლიტერატურაში ქართული ლხინი არსად არ არის სათანადოთ ასახული, თუმცა მწერლისთვის ის მადლიანი თემაა. ჩვენმა ლირიკამ მოგვცა რამოდენიმე ნიმუში მხიარულ ანაკრეონთეს ჰანგზე აჟღერებული. ვინ არ იცის ალ. ჭავჭავაძის ალღვირ-ახსნილი „ლოთებო, ნეტავი ჩვენა“, გრ. ორბელიანის გიჟური „იარალი“ და ვაჟას პრიმიტიულ განცდაში ამოვლებული „დამისხი, დამალევინე“. ლადო გუდიაშვილმა თავის „ძმა ბიჭების ქეიფში“ გრეხილი ხაზებით გვამცნო თავდავიწყება და შმაგური გაქანება, მაგრამ იქ, ისე როგორც ჩვენს ლირიკაში, გაცნაურებულია მხოლოდ ემოციონალური მხარე, ისიც ცალმხრივად გაშუქებული.

ქართულ ოპერებში, განსაკუთრებით კი „აბესალომ და ეთერში“, შედარებით ფართოდ-არის გაშლილი ქართული ლხინის სახე; იქ ის გვევლინება რთულად, როგორც ინსტრუმენტალ-ვოკალური და პლასტიური ფენომენი და მით უფრო ინტენსიურ ზეგავლენას ახდენს ჩვენზე. ქართული ლხინი ჯერ კიდევ მოელის ხელოვანის ხელის შეხებას და მაშინ ის თავისი მრავალი ფერებით ამეტყველდება.

ნ. კეჭაღმაძე.

თეთრი ღამის ზღაპრებიდან.

1

დაჩუმდი-მეთქი, გულს ვუთხარი და ღია ფანჯარას გადავადექ! მაისის ღამე ტანს იბანდა მთვარის კაშკაშში... დაჩუმდი მეთქი, გულს ვუთხარი! არ დაჩუმდა. მღეროდა გული. ვიღაც საყვარელი ეძახოდა მას ლურჯ ოკეანედან; ვიღაც ძვირფასი უმღეროდა ბედნიერებას... და იცნეს ერთმანერთი.

* * *

დაჩუმდი-მეთქი, გულს ვუთხარი და ღია ფანჯარას გადავადექ! დეკემბრის ღამე ყრუ იყო და კაეშნიანი. უკუნეთის ლაშქარი აწვებოდა ჩემს ოთახს. ბოროტი ქაოსი მიყურებდა უფერულ თვალებით. და ვერ ვსცნობდი ამ უცხო ქვეყანას. დაჩუმდი-მეთქი, გულს ვუთხარი!

არ დაჩუმდა. მწარედ ქვითინებდა. ვიღაც იდუმალი ეძახოდა მას ღამის უფსკრულიდან; ვიღაც ძვირფასი შესჩიოდა უიმედობას... და იცნეს ერთმანერთი.

2

მაღალ ფანჯრიდან დაიხარე და ღიმილით მომაწოდე პაპიროსები.

— არ გნებავთ, ბატონო? — მომესმა შენი ხმის მოალერსე მუსიკა და სიტყვები — ნახევრად უცნობი. მხარზედ მაშხანა... მეომრის ველური ხელი ავსწიე და დარცხვენით ჩამოგართვი ძვირფასი საჩუქარი. მხოლოდ... ხელი გამოშვერილი დამრჩა... სულ ერთი წუთით... იქნებ ერთი ნივინით მეტი, ვიდრე საჭირო იყო... აბა, რა ვიცი, კიდევ რას გთხოვდი! . მე დავინახე შენი ხელები ბროლის თითებით, გამჭვირვალე ხელები. — გმადლობთ, გითხარი ყრუთ და უხეშად. და აი, შენი მოწყალე ღიმილი, ერთად ერთი, რაიც შემდეგ არ დამავიწყდა.

— მეგობარო, მე მივხვდი შენს განცდას და მომწონს იგი, — ამბობდა შენი ღიმილი. და დიდხანს შემდეგ ზარივით რეკავდა გული და სინაზეს გადაჩვეული ბაგე ჩურჩულებდა: — ძვირფასო! ძვირფასო! რადგან მე არ ვიცოდი შენი სახელი.

წლები გავიდა მას შემდეგ. იქნებ ამ ქვეყნად არ ანათებს უკვე შენი ღიმილი... მაგრამ მე გავიტანე იგი სიკვდილ-სიცოცხლის სცილლასა და ხარიბდას შუა. და ყოველთვის, როცა ფანჯარაში დავინახავ ბროლის ხელებს, გამჭვირვალე ხელებს, მე მაგონდება შენი ღიმილი... ხელი მიკანკალებს — დამნაშავე, და გულში, როგორც სამრეკლოზე, რეკავს ზარები.

3

მდუმარე ღამით, როცა მიწას ეძინა, ცხადად გავიგონე: მოდიოდა ჩემი სულის სამარადისო... ფრთხილად ავდექი, ხმა გავიკმინდე და მოკრძალებით ველოდი. ჩემს წინ გაჩნდა ცისფერი ანგელოსი. მთელი ღამე იჯდა ის ჩემს სასთუნალთან, მთელი ღამე მიალერსებდენ ლაჟვარდი ხელები, ბურანში მომესმოდა მისი ფრთების რხევა, მისი ნუგეში და ღამის მდუმარებაში განვიცადე მე ციური ნეტარება... თითქო ისევ ბავში ვიყავი... დილის, როცა გამომეღვიძა, ანგელოსი აღარ დამხვდა. ჩამქრალი სანთელი... ლეგა კედლები... სუროდ... ვიღაც მწუხარედ მოსთქვამდა ჩემს კარებთან... და მე მივ-

ხვდი, რომ ანგელოსი მხოლოდ ამ ცხოვრებას მოეზმანა.

* * *

მდუმარე ღამით, როცა მიწას ეძინა, ისევ მომესმა მშობიარე სულის წუხილი.—ო, სულო, სულო! დღეს რაა შენი სამარადისო?—ასე ვსთქვი და უკვე ვხედავ: მოდიან სისხლითა და ცრემლით დატვირთული საუკუნენი... ოქროს გვირგვინები და მეწამული, ღვინო და სისხლიანი შუბები, სიმღერა და ლახტების დგაფუნი, კვნესა, სულის ლევა და ყვავილები, ყვავილები... მოვიდენ, გაიარეს ჩემს გულში, გაიარეს და დასტოვეს მასში უკვდავების მკურნავი შხამი. და ვსთქვი:—ყოფნის ნეტარებასთან ყოფნის ტკივილებიც ბედნიერება არის. დილას, როცა თვალები გავახილე, ჩემ წინ გლახა იდგა, ყრუ და მუნჯი ადამიანი. მხოლოდ ერთი მეტყველება დარჩენოდა მის თვალებს: ისინი მთხოვდენ. და ზაფრის ცივ ხელებში აფართხალდა მიწიერი გული.

* * *

და მესამეჯერ მიხმო სულმა. მდუმარე ღამით, როცა მიწას ეძინა, სტიროდა იგი. და იმის ცრემლებიდან გამოვიდა ის, ვისაც ასე დიდხანს ვეძებდი. ო, ღამევ, ღამევ!.. არასოდეს არ ვყოფილვარ ისე ბედნიერი, როგორც იმ უკვდავ ღამით, როცა მიწას ეძინა ყვავილებში და ცა ყურს უგდებდა... ანგელოსის ნუგეში, უკდავების მკურნავი ნამი მისმა ალერსმა ისევ მოსტაცა სიზმარს. მის კოცნაში იყო ყოფნის ტკივილები და ძლიერება, დაბადების ძახილი და სიკვდილის ვნებიანი კვნესა...

და ათასჯერ აღვუთქვი მას მთელი მსოფლიო, თუმცა ვიცოდი, იგი ჩემი საკუთრება არ იყო... დილას, როცა გამომეღვიძა, მე დავინახე ჩემი სულის სამარადისო. მე დავინახე იგი ჩემი ორი თვალით. რადგან ის იყო მხოლოდ ქალი. და მომაგონდა ყველა უძილო ღამე, ტანჯვა, სიხარული, სევდა, ზღაპრები და შემოქმედება... მე მოვიბრუნე პირი, გავაღე ფანჯრები და ცრემლიანი თვალებით შევყურებდი მომავალ დღეს.

4

ნამდვილი თეთრი სამარეთია ჩემს წინ—უცხო და უცნობი ქვეყნის თოვლით დაფენილი მინდვრები, მოჯადოებული, გაყინული ტყეები და ისევ მინდვრები... და უეცრათ თეთრი ღამის ბინდბუნდში თვალი მოვკარ მიბჟუტულ სინათლეს. უკანასკნელი ძალა მოვიკრიბე და გავეშურე ამ სინათლისკენ. ფეხები მეკეცება, დაღლილობის გამო რული მეფარება თვალებზე... არ ვიცი, რამდენხანსა ვარ ასეთ ყოფაში... თითონ სიკვდილმა მიმიყვანა მარტოხელი ქოხის კარებთან. კარები გაიღო. დამიხვდა სითბო და სინათლე... და მოულოდნელი, როგორც ჯადოსნური ოაზი სიკვდილის უდაბნოში—მოციმციმე თვალები. ქალის თვალები. და როცა სული მოვიბრუნე, ვიკითხე:

—ძვირფასო, როდის დაანთე ეს ცეცხლი: ღამე ცივია და ფანჯრები ბჟუტავს?.. ქალმა გაკვირვებით შემომხედა. დარწმუნდა ჩემს გულუბრყვილობაში და პირმობრუნებული ღიმილით მიპასუხა:

—აქ ყოველთვის ცეცხლი ანთია!..

5

დგერა მომესმა მზეების და პლანეტების შეჯახებისა... და როდესაც ნისლი და მტვერი გაიფანტა, ჩემს წინ, მოკამკამე ლაჟვარდში გაჩნდა ვიღაც მშვენიერი, სხივცისკროვანი.

— ვინა ხარ შენ, ცისკროვანო?

—მე ვარ სიცოცხლე!—მომიგო მან. წყნარი, უმიზეზო სიხარული აშუქებდა მის თვალებს, მაგრამ დაკაწრულ თითებიდან მცხინვარე სისხლი მოწვეთავდა, თითქო ნაკვერჩხალს ჰყრიდა მისი ხელები. და ძნელი იყო მიხვედრა, საიდან მოვიდა იგი და რას გადაურჩა. ჩემი სულის საცრემლეში ავაკვამლე მე გუნდრუკი. ავანთე მისი მწვეთავი ცეცხლით... და მუხლი მოვიყარე მისი სიხარულის წინაშე.

* * *

მზე იბადებოდა მთებში. ხევში ჯერ კიდევ ნისლი იდგა, მაგრამ აქ, ზევით უკვე გაისმა მწყემსის სალამური. და როცა განთიადის ტაძარში შეანათა პირველმა სხივმა, ვიღაც მშვენიერი, სხივცისკროვანი გაჩნდა ჩემს წინ. და წყნარად შევევედრე მისი სილამაზით გულგახეთქილმა:—მითხარი, ვინა ხარ, მშვენიერო?—მე ვარ სიკვდილი!—მომიგო მან. წყნარი, უმიზეზო სევდის ღიმილი აშუქებდა მის სახეს, ბროლის თითებით თვალი მოეჩრდილა და ჩაფიქრებული გაჰყურებდა მიდამოს. და მის თვალებში, ღამესავით შავ თვალებში ვიღაცას ეძებდა მშობიარე ნაღვლიანობა. ჩემი სულის საცრემლეში ჩავყარე მე სუნნელი გუნდრუკი, ჩემი სისხლის წვეთებით ავანთე... და მუხლი მოვიყარე ამ დაუსრულებელ სევდის წინაშე.

6

ჩემი ბრძენი გველები ილესავენ შხამიან კბილებს; ბოძალი ენით დაგიკოცნეს ვარდის ბაგენი... მაგ-

ამ შენ კიდევ რაღაცას უცდი. სჩანს, ძლიერ გიყვარს ჩემი ცრემლები!.. ცრემლები მოდის ჩემი სულის უფსკრულებიდან და კრიკებივით ინთქმება შენს უდაბნოში...

როდესაც, ერთხელ, დავინახე მე შენი გული, დავინახე, რაც ასე მიყვარდა, ატირდა ჩემი უფსრკულები. და მას შემდეგ არ მწამს სიყვარული. გავურბივარ მის საკურთხეველს... ასე მოულოდნელად ჩაქრა ცეცხლი და განელებულ კერაში გველმა დაიკეთა ბუდე. გაიქეც შენაც, მომშორდი, ნუ გიკონებ: ჩემი ბრძენი გველები ილესავენ შხამიან კბილებს.

ინდო სოხანიშვილი.

ახალი საუკუნის დასაწყისი.

კაცობრიობის ინტელექტმა ამ უთვალავი წლების განმავლობაში მრავალი ჩინური კედლები დაანგრია. იგი რეალ ფენომენებს გასცდა და მისტიურ ქვეყნის თავისებურობას შლის. ერთი ეპოქის ინტელექტის მიერ მიღებული და განმტკიცებული ჭეშმარიტება, შემდგომ ეპოქისათვის ალმა ჯერი და გაცვეთილია. ის, რაც ერთი თაობისათვის უცილობელი ჭეშმარიტებაა, შემდგომი თაობისათვის საშინელი აბსურდია. შეიძლება საზოგადოებრივი ცხოვრების ვითარებასა და ცვალებადობასთან ერთად იცვლება ჩვენი შეცნებითი კონსტრუქციის შინა ბუნება; ან და კოსმიური საგნები მუდმივ მოძრაობასა და ცვალებადობას განიცდიან. პირველი ან მეორე დებულება, ან ერთიცა და მეორეც, სრულ ჭეშმარიტებას შეიცავს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენთვის სრულებით გაუგებარი იქნებოდა აზრთა ის წინააღმდეგობა და სხვა და სხვაობა, რომელსაც ადგილი აქვს საუკუნოების რიგთა გასწრივ.

ძველი ეპიტეტები და გამოთქმები გაცვთენ საუკუნეთა ოლლილ ქავილში. მეცნიერების არც ერთი დარგი არ ახოულობს ისეთ სიახლეს, როგორც ხელოვნების ყველა დარგები საერთოდ, პროზა და პოეზია კი განსაკუთრებით. ეპოქის მორიგი რკალის მოხაზვა უკვე დასრულდა. თანამედროვე ახალთაობა, ამ დასრულებულ რკალის მიღმა გარეთ იმყოფება. მიტომაც იგი ყველაფერს ძველს კრიტიკულად და იჭვის თვალით უცქერის. დღეს ხდება არამც თუ ყველა ხელოვნურ ფასეულთა მონაცემის გადაფასება, არამედ მეცნიერების ყველა დარგის. დღეს ახალი ეპოქის დასაწყისია. ფილისტერების გაცვეთილ სულს ხელოვნება ვერ მოითმენს. ახალ ცხოვრებას სულის სიახლე და ანთებული ტემპერამენტი სჭირდება. წინააღმდეგ შემთხვევაში თვითმკვლელობამდი მივალთ. ხელოვნება სრულქმნაა მსოფლიოს სისრულისა და მრავალფეროვნების. ხელოვნება ცხოვრების სრულყოფაა. იგი ცხოვრების აგონიურ ლველფში ინაკვთება, მარგალიტდება. ვინც ამ აგონიურ წვის ტემპერამენტთან ვერ მივა, ფილისტერული სილაყით დაავადებულია, იგი უნდა მოკვდეს. ხელოვნების წმინდა და ნაზი ბუნება კომპრომისებსა და დათმობას ვერ მოითმენს. იგი გაქანებული აკიდებით პარალელად მიიმართება დაუსრულებლობისაკენ, რადგან თვით ცხოვრება პარალელური გაქრაა და დაუსრულებელი ძიება. ხელოვნება ცხოვრების ყველა ნიშნების გამარტივებას შეიცავს. იგი სრული ხატებაა მისი.

ქართული კულტურის განვითარების ბედი მუდამ დაწყევლილი და საშინელი იყო. ჩვენს კულტურულ შემოქმედებით ვითარებას, მუდამ საშინელი ტკივილები დასდევდა. ეს ტკივილები აღუნებდა და აჰშობდა ჩვენი სულის მოძრაობას. პოლიტიკურმა და სოციალურმა დაჯაბნებამ ინტელექტუალური გაფანტვა და განიავება გამოიწვია. დღეს სულ სხვა-გვარი პირობებია...

საქართველო უცნაური ქვეყანაა. მას გაგიჟებით უყვარს არა შუბლ გაგლესილი მოლექსე, არამედ ცეცხლით ანთებული პოეტი, რომელსაც მისებრ ამქვეყნიური ბოროტების ღრიანცელი თავს ესხმის და ვერ გაუნადგურებია, რომელიც მისებრ უდრეკად იტანს ყოველგვარ საშინელი მეხის გადარბენას.

ვინც ვერ შესძლებს სწორი ფაბულის გამონახვას, ვინც ვერ მიხვდება ცხოვრების ახალ შენების თავისებურობას მას აუცილებლად დაღუპვა მოელის.

დღეს ყოველი ჭეშმარიტი ხელოვანი თავის დროშაზე დააწერს: ან წინსვლა-გამარჯვება ან დაღუპვა.

ი. მანწკავა.

ტფილისი
1922 წ.

---

* * *

ის იდგა ტყის პირას და ელოდა! მთვარის ლანდოვან შუქზედ მოელვარე მდინარე მიირხვოდა ზურმუხტოვან ხავერდ ნაპირას. აყრილნი ხენი ნაზის შრიალით დასჩურჩულებდა სიმღერას წყლის პირად დამსხდარ ვარდნარ ბუჩქებსა და ყვავილებს. ჰაერი რაღაც უცნაური სიამით, უხილავი სიმშვიდით იყო სავსე და მთელი არსებით ერთვოდა ადამიანი ნუგეშის საზეიმო იდუმალებას. თვალი თითქოს გონებას ებმოდა და ხედავდა განსჭვრეტით მოძრაობას ხეთა ძარღვებში; ხედავდა მდინარეში აქოჩრილ ზვირთებს, მოთამაშეთ სრიალა თევზებთან ერთად.

ხედავდა მიწის გულში წყაროს ჩუხჩუხა ლიკლიკს.- ხედავდა და ვერ გაერჩია ბოლო ან დასაწყისი ქვეყნიერებისა. მთელი სული თითქმის, გახსნილიყო, როგორც მარილი წყალში, ბუნების წიაღში და...

ის გაშტერებულ მდგომარეობიდან რაღაცამ გამოაფხიზლა, შეინძრა.

შორიდან.. შორს.. შორს.. შემესმა სირბილის, სიცილის, წკარუნის ხმა..

თითქოს ვიღაცა მორბოდა სიხარულის მახარობლად და ძირს დაყრილ ფოთლებს, როგორც ვერცხლისას აკაკანებდა.

წინ.. წინ.. და ბუჩქებ შორის, როგორც ცოცხალი ყვავილი, წერწეტა იგი დაინახა.

ასული მორბოდა, და მას კი ვერ გაერჩია ასულის სიცილი ვერცხლა ფოთლების მუსიკისაგან.

თითქოს სურნელება ყვავილთა გარდაიქცა მუსიკალურ სიოთა გუნდებს და ასულთან ერთად, მისი გულიც, როგორც სიმი აწყობილი ასულის ჰანგზედ ჰფეთქავდ სიამით, მუსიკალურად.

ასულმა მიირბინა, სიცილი გადააყარა, ვით ფურცლები ათასფერ ყვავილებისა და ნაზი ტუჩებით აკოცა მას თვალებში.

რა ლამაზი იყო ასული!

ცოცხალი, სიამით სავსე მის თვალებში რაღაც ზეციური ელვარებდა, და გახსნილი ბაგე ანდამატივით იზიდავდა ქვეყნის საოცარს, ისედაც სიტკბოებას და ნეტარებას.

მაღლა ავარცხნილი გიშრის თმა, ჰაეროვანი ბურუსი, ვით მზიანი დღისა, ერთვოდა ჰაერს და შიგ მთვარის შუქში კრთოდა.

ჩამოჯდნენ ერთად.

ასულის ხელი გადაექდა მის ყელს. მან მიიზიდა, მოხვია მკლავი და როცა ასულის ტუჩები ის იყო უნდა დაეღლია — შმაგი სისწრაფით გაუსხლტა და სადღაც გაიქცა.

ისიც გამოუდგა და ასულმა ნება-ნება სირბილი შეანელა.

იგი დაეწია და გადახვეულნი აჰყვნენ წყალსა ყვავილები ულიმოდნენ. მდინარე ციმციმებდა და მთვარის შუქი კრიალებდა წყლის ხუჭუჭა პირზედა.

— რო მოვკვდებოდეთ ასე. — უთხრა ასულმა.

— რათ! განა!...

მაგრამ მან ვერ დაამთავრა, ხომ წყლის ნაპირას მთვარის შუქზე მოთამაშე რაღაც თეთრ წინკლებიანი ცხოველი დაინახეს.

იგი საოცარის სიმარდით, მოქნილობით ეთამაშებოდა თავის კუდს და ბალახებში გარბოდა.

ცხოველმა რომ ადამიანები დაინახა, გაიქცა. ისინიც მისდევდნენ და როცა ასული მირბოდა, იგიც მიეთამაშებოდა.

ცხოველიც თითქოს მათ თამაშს იღებდა და ხან დაცუცქდებოდა ღიმილით, ხან ისევ გარბოდა.

ერთ მოსახვევში მათ წინ აღიმართა უფრო ხშირი ტყე — ბუჩქნარი, შებურვილი და იქ შეხტა ცხოველი ისინიც უკან მისდევდნენ!

შევიდნენ მდინარის პირას, ხეების მაღალ ჩარჩოში მოსჩანდა სვეტები თვალ უნახავ სილამაზის სახლისა. დაჩუქურთმებულ თავხეებ შორის მოსჩანდა ცისა ზოლები, მერე თანდათან. ვიწროვდებოდნენ და მთლად ფერად ქერად გარდაიქცნენ კედლები ერთმანეთს უახლოვდებოდნენ და სიღრმეში გადადიოდნენ.

როგორც ვიწრო სურათოვანი ტალან
ცხოველი მიხტოდა და გავიდნენ ბოლოშ
მდინარეზე
რაღაც განიერი, თვალუწვდენი სივრცე იყო წყლ
და შიგ გადახ
მისმა ცურვამ შეათამაშა წყლისა პირი მთვარეზე
ისინი კი გაჩერდნენ — მარმარილოს განიერ კიბეს
რომელიც ტალანს აბოლოებ
სირბილისაგან თუ ცხოველის დევნის სურვილისა
უფრო ატოკდა მათი გული და სისხლი. თვალ
ბით ეწეოდნენ მ
და
მან აიტაცა ასული ხელში მაღლა,-მაღლა, როგორ
პატარა ფერია და ღონივრათ ჩაიკრა გულ
დაეწაფა მის ტუჩებს, მიიკრა მკერდთან ახლო — ახლ
და

— არა! გაისმა მტკიცეთ ასულის ხ
ამ სიტყვებში. ამ ხმაში რაღაც უცნაური ხმოვან
თხოვნა. სინაზე რაღაც ბავშური გულწრფელი სი
რვილი, რაღაც მუსიკა იხატებოდა. თითქო ამ სიტ
ყვებში ჩამოიქნა მთელი სილამაზე ქვეყნიერობი
თითქოს მის გულში ჩაენთო მთვარისა და მზი
ნაზნავი სხივებ
თითქო ყურმა იგრძნო უღღუმალესი ხმანი ქვეყნისა
თითქო თვალი აივსო ბედნიერებით და მან თავის
ძვირფასი განძით მდინარისაკენ გაემართ
წასდგა ვრცელ წყლის პირას, და ჩასჩურჩულ
— მაშ მოვკვდებოდეთ ასე! — თვალები მძლავრ
დაახამხამა და ისროლა წყალშ
ასულის ტანმა თავის გარშემო წყლის ჯალი როგორ
შემოავლ

ან. ღვინიაშვილი.

სულის ნოგათი შალვა დადიანს.

სიონ ნაზს... და ვით ასეთს, აკი გიცნობენ შენი შუქურნი: დეკა, ია და ღვიანი. ვინ იცის, რამდენჯერ დაგითვრია პირველი კოცნით მათი სათუთი გულმკერდი, დაღვენთილი ცვარ-ნამით ციაგ რიჟრაჟზე?.

...ქაჯეთის ციხის, ცხრაკლიტულ ნესტანის საკანშ როგორ შეჭრილხარ, არ გვეტყვი?

...ხახმატის ღრეობაში, ალავერდის დღეობაში, მმოს სავთა შეფიქრებულ, შენაოჭებულ შუბლს რომ უგრილებდი, შენ არ იყავი? ღამის მთევლთა, სუ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

.ის იდუმალობის ფურცლებს რომ უშლიდი და ასკრის ქამს დანთებულ კელეპტრების ქოჩორს .ამ თავს დაჰქროდი, არხევდი, უვარცხნიდი და სადღესასწაულოდ რომ რთავდი. ჰკაზმავდი..

..ნეტავ იმ დროს!!...

..აპოლონის ტაძრის, კრეტსაბმელის ნაპირებს რომ უჩნდებოდი, და იმდენს იზამდი, რომ აგეკრიფა სი კალთები, საკურთხევლის დანისლულ მწვერვალ- ა წიაკებამდის, რათა მართლმორწმუნეთათვის და- ნახვებია დიადი სანახაობა, უსისხლო მსხვერპლის წირვის ტრაპეზზე, და კუნთების თრთოლამდე ნგეცდეინებია წმიდა რამ ლოცვა—საგალობელთა მთელი ფოკუსი—ეს ხომ შენ იყავი?

. მთის ქიუხებსა და აკლდამებში რომ დაჰქროდი, ეადამისას, ვით რომელიმე მაცნე, ან შიკრიკი, ვარქვი, შენ იყავ? დააცხრე და მოასვენე მამა-პა- ეთა ძვალები იმით თუ არა, რაც ამცნე და უთ··ბე? .. . ზვიად და პურად. ქართულ სულის თავსამკაულ- ჩის, ბოლომდის დამშვენებელი, ხავსი ფიალის. .რომ ეკიაგებოდი და სადღეგრძელოების შეკიბრე- ..ზე შორიდან რომ შეიქროდი, და გზას უპობდი ტყვის დარბაისლობას ხან მეუხარე და ხან სასო- ებიანი, შენ არ იყავი?

. და როდესაც, შენ ნაზ კალთებში მიაძინებდი ეტრის მოინახეთა, საით გაიპარებოდი და მიჰ ქრო- ი ფარულად, ისე რომ არც ერთ მე- ხოტლეულის ... დაენახე? ნისლოვან, დაუვიწყარ ლეჩაქად ხომ .. გადეკროდი თავდადებულთა ყორე სასაფლაოებზე

ალმოცენებულ მოწამებრივ აღსრულებულთა სისხ- ლით შეღებილ ცრეცილ ვარდ-ყვავილებს? ტლედ ხომ არ ედებოდი, ან ხომ არ უწელებდი მათ ჭრი- ლობათა და იარებს? ან რა ფსალმუნ—საგალობლებს ჩასჩურჩულებდი?

გვითხარი!

... რათ გძულდა ერთ წამს გაჩერება გაპარტახებულ მიწაზე, ცოდვილ მიწის ხაზ წერტილებს მყის რომ სტოვებდი და მიჰქროდი ელვის სისწრაფით ახალ ნაპირებისაკენ ტალღათა ასაგორებლად, საზეიმო ღელვის გასაჩაღებლად, და უცხო რამ ხომალდით მომავალ გრძნეულ დედოფლის შესახვედრათ...

...„გუშინდელნი“ც-კი განცვიფრებულნი შენის და- უცხრომელობით, კვლავ ელიან, შენს შთამბერავ მაცოცხლებელ სულს.

...დღევანდელნი ხომ სასოებით მოელიან მრავალ გზით დასერილ იარათა მკურნავ დამაცხრობელ მშობლიურ ნაზ სიოს...

...იყავ მაშ დღეგრძელი!..

დავით პავლიაშვილი.

ანჩისხატი.

შალვა კარმელი

იანვრის 25-ს, ღამის 1 საათზე ქალ. ქუთაისში გარ- დაიცვალა ახალგაზრდა პოეტი შალვა კარმელი. თავის ხანმოკლე სიცოცხლეში პოეტმა მოასწრო ლექსთა კრე- ბულის „ბაბილონი“-ს გამოქვეყნება.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

განცხადებანი.

რუსთაველის თეატრი

სეზონი 1922—1923 წლის.

სახელმწიფო აკადემიური დრამა

კვირას, 4 თებერვალს

წარმოდგენილი იქნება

პიერა-დე-კურსიელისა

ორი ჭინბირი

დრამა 5 მოქ. თარ. ვ. აბაშიძისა.

მონაწილეობს მთელი დასი.

რეჟისორი: **მ. ქორელი.**

რეჟისორის თანაშემწე: **დ. ანთაძე.**

სახელმწიფო ოპერის თეატრი

კვირას 4 თებერვალს

M-me ბატერფლეი

დასაწყისი 8 საათზე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კახელ მევენახეთა კოოპერატიული საზ.

„კახეთი"-ს

გამგეობა ამით აცხადებს საზოგადოების წევრთა საყურადღებოდ, რომ 18 თებერვალს 1923 წ. ქ. ტფილისში საკუთარ შენობაში (გოგოლის ქუჩა, № 63) დილის ათ საათზე დანიშნულია

წევრთა საზოგადო კრება

განსახილველია:

1) წევრთა სიის გადასინჯვა, 2) განხილვა და დამტკიცება 1921—22 საოპერაციო წლის ანგარიშისა, 3) განხილვა და დამტკიცება 1922—23 საოპერაციო წლის ხარჯთაღრიცხვისა და მომავალ მოქმედების გეგმისა, 4) მოხსენება საბჭოსი, გამგეობისა და სარევიზიო კომისიისა, 5) არჩევა ერთი გამგეობის წევრისა, ნაცვლად რიგით გასულ გამგეობის წევრის ი. დ. ლეონიძისა, ერთი საბჭოს წევრის ნაცვლად თავის ნებით გასულ ლ. ი. გოგიაშვილისა და სარევიზიო კომისიისა, 6) მიმდინარე საკითხები.

კოოპერატიულ საზოგადოების „კახეთის" გამგეობა.

ს. მ. უ. ს.

ცენტრალური სავაჭრო სამმართველო

უნივერსალური მაღაზიები № 1 და 3.

1) სომხის ბაზარი (ქარვასლა ყოფ. მანთაშევი) 3) სასახლის. 8 (ყოფ. ალშვანგის)

შემოდგომის სეზონისთვის

მიღებულია საქონელი ბათომით და გამოვიდა გასაყიდათ

მალის ქსოვილი

შევიოტი ყველა ფერების დრაპი ვაჟების და ქალების პალტოებისთვის შალის მატერიები ვაჟთა და ქალთა კოსტიუმ კუპონები მამაკაცთა კოსტიუმ.

აბრეშუმი:

აბრეშუმების კრეპონი „დიუშესი“ და სხვ.

ტრიკოტაჟი:

ჟაკეტები „პაულა,“ აბრეშუმის, საზამთრო ყველა ფერების „ „ მხუმუქი, „ „ შალის, ბავშვების და ქალების სვიტრები შალის, ქალთათვის, ბავშვების, ვაჟების ჩულქები აბრეშუმის, ფილდიკოსის-ყველა ზომის და ფერების-ქალთათვის და ბავშვებისთვის. წინდები მამაკაცისთვის, ფილდეკოსის ყველა ზომის.

დიდი არჩევანი:

ქაღალდის ქსოვილები:

ბატისტი ჩითი, რენო ბუმაზეია. გრისბონი ფლანელი, მადეპოლამი, შოტლანკა სატინი.

შეკერილი საცვლები მამაკაცისთვის.

ჭურჭელი

სამზარეულო, მინანქარით სასადილო ყოველგვარი ჭურჭლეულობა.

გალანტერეა, პარფიუმერია (საზღვარგარეთის.) შეკერილი ტანისამოსი

მამაკაცების შალის კოსტიუმები ტყავის კოსტიუმების კომპლექტი პალტოები ქალების და მამაკაცების:

შეკერილი ფეხსაცმელები ქალთათვის

მამაკაცისათვის **საკუთარი სახელოსნოში მიიღება შეკვეთა ყოველგვარ ფეხსაცმელზე**

მაღაზია № 2 ქარვან-სარაი ტამამშევისა

კონიაკები და არაყი ხარაჯევისა „არგო“

თუთუნი საბჭოთა ყველა ქარხნების.

პაპიროსები სოლიდნი, საბჭოთა, ეგიპეტსკი, დელიკატის, სიგო, არისტოკრატ და სხვ.

მიღებულია ახალი საბჭოთა პაპიროსები [illegible] ზომიერია.

პროფკავშირის წევრებისთვის 10 პროც. დაკლებით.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 4.

გალაკტიონ ტაბიძე — ისევ ეფემერა. **ერთაწმინდელი** — დედას. **ქნარი** — ღამე **ირაკლი ყანჩელი** — იშვიათი ხილვა. **მ. რონელი** — განახლების გზით. **ვარლამ დონდუა** — გოეთედან — ჰერმან და დოროთე (გაგრძელება) **მიხ. ბოჭორიშვილი** — ვილიე-დე ლილადაეიდან — ბრბოს მოუთმენლობა. **დ. წერეთელი** — მოთხრობა გაროკურისა „შურისძიება“. **ივანე ელიაშვილი** — უკვდავების ხე. (ლეგენდარული მოთხრობა); მატიანე.

№ 5.

გალაკტიონ ტაბიძე — ეს იყო ოკტომბრის დამლევს. **გალაკტიონ ტაბიძე** — საახალწლო ეფემერა. **გალაკტიონ ტაბიძე** — ზღვის ეფემერა. **გობრონ აგარელი** — უეცარი სინაზე. **ტერენტი გრანელი** — შორეული ყვავილები. **თუში** — გალაკტიონ ტაბიძეს. **ვარლამ დონდუა** — ჰერმან და დოროთე. გოეთედან. (გაგრძელება). **მირზახ** — 1922 წ. სალიტერატურო კრიტიკის მიმოხილვა. **ირაკლი ტოფაძე** — მხატვრობა საქართველოში 1922 წ. **ნ. გერგესელი** — ქართული თეატრი 1922 წ. **ხპონდეი** — სიტყვა-კაზმული მწერლობა 1922 წ. **მთვალავი** — ხელოვნების სასახლე 1922 წ. **ვალერიან გუნია** — სიტყვა არტურ ლეისტის იუბილეზე. **მიხ. ბოჭორიშვილი** — ახალი წელი. **დემნა შენგელაია** — ზღვა და კუზიანი. **ა. ღვინიაშვილი** — დაქვრივებული სასახლე. **ს. რემონიძე** — გალოცვა. **ირრადიონ ქავყარაძე** — ჩვენი ნაცნობები.

№ 6.

გალაკტიონ ტაბიძე — ეფემერა. **გალაკტიონ ტაბიძე** — მშობლიური ეფემერა. **საფო მგელაძე** — №-ს. **ალექსანდრა ჭყონიასი** — ყვავილნი ჩემი სიყვარულისა. **გერცელ ბააზოვი** — მესსია. **ცისკარელი** — შემთხვევა. **ვარლამ დონდუა** — გოეთედან: ჰერმან და დოროთე (გაგრძელება). **კირილე ზდანევიჩი** — ირაკლი გამრეკელის შესახებ. **ა. ვადაჭკორია** — ხელოვნება. **ილ. რუხაძე** — პირველი სისხლი. **ვ. მალაქიაშვილი** — ბაბილონის გოდოლი. **თეო იანელი** — ღამის ლანდები. **რაბინდრანატ ტაგორე** — თარგმანი გარრიკის. ნახატები — ვლადიმერ გუდიაშვილისა და ილია ზდანევიჩის.

№ 7.

გალაკტიონ ტაბიძე — ქალაქში. **გობრონ აგარელი** — ლანდების აგონია. **ა. ნაქერალელი** — შემოღამების ესკიზი. **ევგენი ხიდოშვილი** — ნანა. **ვალ. ფლორელი** — ეპიტაფია წაგებულ სულს. **ირაკლი ყანჩელი** — ღამე შურის ძიების. **ვარლამ დონდუა** — ჰერმან და დოროთე (გოეთედან) **ვახტანგ გარრიკი** — სულის მოგზაური. **გ. თეჲნ იანელი** — წამების წელი. **ირრადიონ ქავყარაძე** — კურტან-ქეეშ. **ლ. ძიძიგური** — რაბინდრანატ თაგორიდან. **მხატვართა საზ. გამგეობა** — მიმართვა ქართველ მხატვრებს. **ნ. კეჭალმაძე** — ცისა და დედამიწის შუამავალი (იაკობ ნიკოლაძის ქანდაკება „აკაკი წერეთელი“.

ჟურნალი
გამოდის
ყოველკვირეულად

მისამართი
ტფილისი
სასახლის ქუჩა,
№ 5.

ფასი 50 ათასი მან.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ტფილისი
საქ. მეურ. უმაღ. საბ. მე-4-ე პოლიგრ.-ფაბრ. სტამბა.
1923